

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข

เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป

เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุนศักยภาพของผู้ประกอบการ คุณภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่จะส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค เห็นสมควรให้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖ (๙) และ (๑๐) แห่งพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการผลิตภัณฑ์สมุนไพร ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๓ จึงประกาศไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๒ ในประกาศนี้

“ผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ขายได้ทั่วไป โดยผู้ขายไม่ต้องมีใบอนุญาตขาย

“ยาจากสมุนไพร” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามความใน (๑) ของบทนิยามคำว่า “ผลิตภัณฑ์สมุนไพร” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒

“ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามความใน (๒) ของบทนิยามคำว่า “ผลิตภัณฑ์สมุนไพร” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒

“อาการไม่พึงประสงค์ที่ร้ายแรง” หมายความว่า เหตุการณ์ไม่พึงประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดที่เกิดขึ้น ดังนี้

(๑) เสียชีวิต (Death) เมื่อการเสียชีวิตนั้นอาจเป็นผลมาจากเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นหรืออาจเกี่ยวข้องกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพนั้น

(๒) อันตรายถึงชีวิต (Life-threatening) เมื่อผู้ป่วยมีความเสี่ยงสูงต่อการเสียชีวิต ณ เวลาที่เกิดเหตุการณ์ เช่น เกิดภาวะช็อกจากปฏิกิริยาภูมิแพ้รุนแรง (anaphylactic shock), ภาวะหยุดหายใจ (apnea) เป็นต้น

(๓) ต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล หรือเพิ่มระยะเวลาในการรักษาในโรงพยาบาลนานขึ้น (prolongation of existing hospitalization)

(๔) ความพิการถาวร หรือไร้ความสามารถ (Persistent or Significant Disability/Incapacity) เมื่อเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นเป็นผลให้บุคคลดังกล่าว ไม่สามารถดำรงชีวิตตามปกติส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลง แบบถาวรหรืออย่างมีนัยสำคัญทำให้เกิดความเสียหาย หรือการทำลายโครงสร้างหน้าที่ของร่างกายผู้ป่วย หรือความสามารถ หรือคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย เช่น ตาบอด ไตวาย เป็นต้น

(๕) ความผิดปกติแต่กำเนิด หรือทารกวิรูป (Congenital Anomaly/Birth Defect) เมื่อสงสัยว่า ผู้ป่วยได้รับผลิตภัณฑ์สุขภาพก่อนการตั้งครรภ์หรือในระหว่างการตั้งครรภ์แล้วส่งผลให้เกิดความผิดปกติแต่กำเนิดของทารก หรือทารกวิรูป

“การเปลี่ยนรูปสมุนไพรรูปอย่างง่าย” หมายความว่า การทำให้แห้ง การตัด หรือการทำด้วยวิธีอื่นใด เพื่อให้ชิ้นเล็กลงแต่ยังมีลักษณะที่มองด้วยตาเปล่าแล้วคาดหมายได้นำนามาจากส่วนใดของสมุนไพรรูป และการบรรจุใส่ภาชนะเพื่อการเก็บรักษาหรือการขนส่ง แต่ไม่รวมถึงการเปลี่ยนรูปสมุนไพรรูปหลายชนิดเข้าด้วยกัน

ข้อ ๓ ให้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรดังต่อไปนี้ เป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรรูปขายทั่วไป

๓.๑ ยาจากสมุนไพรรูป ดังต่อไปนี้

(๑) ยาจากสมุนไพรรูปในรายการตามบัญชี ๑ แนบท้ายประกาศนี้

(๒) ยาจากสมุนไพรรูปนอกจาก (๑) จะต้องมีเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นยาที่ใช้สำหรับอาการหรือโรคที่ประชาชนสามารถวินิจฉัยเบื้องต้นได้ด้วยตนเอง และมีสรรพคุณตามบัญชี ๒ แนบท้ายประกาศ

(ข) เป็นยาที่มีวิธีการใช้ที่ไม่ซับซ้อน ผู้ใช้ยาสามารถปฏิบัติตามที่ระบุไว้ในฉลากและเอกสารกำกับผลิตภัณฑ์ได้อย่างถูกต้อง หรือใช้สำหรับอาการหรือโรคที่ไม่ต้องมีการติดตามการรักษาโดยผู้ประกอบวิชาชีพ หรือผู้ประกอบโรคศิลปะ

(ค) เป็นยาที่ไม่ก่อให้เกิดอาการไม่พึงประสงค์ที่ร้ายแรงและไม่มีอันตรกิริยากับผลิตภัณฑ์สุขภาพอื่นอย่างร้ายแรง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ หญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร และผู้ที่มีความผิดปกติของตับและไต ตามองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย หรือหลักฐานเชิงประจักษ์

(ง) มีขนาดบรรจุเหมาะสมที่จะใช้เพื่อการรักษาด้วยตนเอง

(จ) เป็นยาตามองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย หรือยาพัฒนาจากสมุนไพรรูปที่มาจากองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย

(ฉ) ไม่เป็นยาที่อาจมีการนำไปใช้ในทางที่ผิด ไม่เหมาะสมซึ่งก่อให้เกิดอันตราย หรือผลกระทบต่อสังคม

๓.๒ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรรูปเพื่อสุขภาพ ดังต่อไปนี้

(๑) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรรูปเพื่อสุขภาพ ในรายการตามบัญชี ๓ แนบท้ายประกาศนี้

(๒) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรรูปเพื่อสุขภาพ นอกจาก (๑) จะต้องมีเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีข้อความกล่าวอ้างทางสุขภาพ ตามบัญชี ๔ แนบท้ายประกาศ

(ข) เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีวิธีการใช้ที่ไม่ซับซ้อน ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์สามารถปฏิบัติตามที่ระบุไว้ในฉลากและเอกสารกำกับผลิตภัณฑ์ได้อย่างถูกต้อง

(ค) เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ก่อให้เกิดอาการไม่พึงประสงค์ที่ร้ายแรง และไม่มีอันตรกิริยากับผลิตภัณฑ์สุขภาพอื่นอย่างร้ายแรง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ หญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร และผู้ที่มีความผิดปกติของตับและไต ตามหลักฐานเชิงประจักษ์

(ง) ไม่เป็นผลิตภัณฑ์ที่อาจมีการนำไปใช้ในทางที่ผิด ไม่เหมาะสมซึ่งก่อให้เกิดอันตราย หรือผลกระทบทางลบต่อสังคม

๓.๓ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ได้จากการเปลี่ยนรูปสมุนไพรอย่างง่าย เว้นแต่ที่มีการกำหนดเงื่อนไขตามที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาประกาศกำหนด

ข้อ ๔ ให้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไปตามข้อ ๓.๑ (๒) และข้อ ๓.๒ (๒) ต้องมีชื่อ สูตร ส่วนประกอบ วิธีทำ ข้อความกล่าวอ้างทางสุขภาพ ขนาดรับประทาน และขนาดบรรจุ ตามที่ได้รับ ความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ข้อ ๕ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามข้อ ๓.๑ และข้อ ๓.๒ อาจมีส่วนประกอบอื่นได้ เช่น วัตถุกันเสีย วัตถุแต่งสี กลิ่น รส ทั้งนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการอาหาร และยา

ข้อ ๖ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป ตามข้อ ๓.๑ และข้อ ๓.๒ ต้องมีฉลากซึ่งแสดง รายละเอียดตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดในมาตรา ๑๕ (๗) แห่งพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์ สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๗ ให้ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยยาสามัญ ประจำบ้านแผนโบราณที่ขึ้นทะเบียนไว้ก่อนประกาศฉบับนี้มีผลใช้บังคับ ถือเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพร ขายทั่วไป ตามประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔

อนุทิน ชาญวีรกูล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

บัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข
เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของผลิตภัณฑ์สมุนไพรชายทั่วไป

บัญชี ๑ รายการยาจากสมุนไพรที่เป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรชายทั่วไป

๑. ยาแผนไทย

(๑) ยาประสะไพล

๑. ชื่อยา ยาประสะไพล ชนิดแคปซูล

๒. สูตรตำรับยา ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุผงยาประสะไพลแคปซูลละ ๕๐๐ มิลลิกรัม

๒.๑ ตัวอย่างสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๑๖๒ กรัม
๑	ไพล	เหง้า	<i>Zingiber montanum</i> (J. Konig) Link ex A. Dietr.	Zingiberis Montani Rhizoma	๘๑ กรัม
๒	กระเทียม	หัว	<i>Allium sativum</i> L.	Allii Sativi Bulbus	๘ กรัม
๓	เกลือสินเธาว์*	-	Sodium chloride	Natrii Chloridum "Sintao"	๘ กรัม
๔	ขมิ้นอ้อย	เหง้า	<i>Curcuma</i> sp. "Khamin Oi"	Khamin Oi Rhizoma	๘ กรัม
๕	ขิง	เหง้า	<i>Zingiber officinale</i> Roscoe	Zingiberis Officinalis Rhizoma	๘ กรัม
๖	ตีปลี	ช่อผล	<i>Piper retrofractum</i> Vahl	Piperis Retrofracti Fructus	๘ กรัม
๗	เทียนดำ	เมล็ด	<i>Nigella sativa</i> L.	Nigellae Sativae Semen	๘ กรัม
๘	พริกไทยล่อน	เมล็ดจาก ผลสุก	<i>Piper nigrum</i> L.	Piperis Nigri Semen	๘ กรัม
๙	มะกรูด	ผิว**	<i>Citrus hystrix</i> DC.	Citri Hystricis Exocarpium et Mesocarpium	๘ กรัม
๑๐	ว่านน้ำ	เหง้า	<i>Acorus calamus</i> L.	Acori Calami Rhizoma	๘ กรัม
๑๑	หอม	หัว	<i>Allium ascalonicum</i> L.	Allii Ascalonici Bulbus	๘ กรัม
๑๒	การบูร	-	Camphor	Camphora	๑ กรัม

* เกลือสินเธาว์ที่ใช้เป็นเกลือภูเขาหรือเอือด เช่น เกลือสินเธาว์จากอำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน, อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

** ผิวมะกรูดอาจมีส่วนของเปลือกผลชั้นกลาง (Mesocarp) ที่ไม่สามารถแยกออกได้ ติดมาบ้าง

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา

๓.๑ ตำราเวชศึกษา แพทย์ศาสตร์สังเขป เล่ม ๑ พระยาพิศณุประสาทเวช ร.ศ. ๑๒๗

๓.๒ ตำราอายุรเวชศึกษา ขุนนิเทศสุขกิจ เล่ม ๒

๔. สรรพคุณ

- บรรเทาอาการปวดประจำเดือน
- แก้ประจำเดือนมาไม่สม่ำเสมอหรือมาน้อยกว่าปกติ
- ขับน้ำคาวปลาในหญิงหลังคลอดบุตร
- แก้จุกเสียด

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ กรณีปวดประจำเดือน

- กินครั้งละ ๒ แคปซูล วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน และเย็น
- ในกรณีที่มีอาการปวดประจำเดือนเป็นประจำ ให้กินยาก่อนมีประจำเดือน ๒-๓ วัน ไป

จนถึงวันแรกและวันที่สองที่มีประจำเดือน

๕.๒ กรณีประจำเดือนมาไม่สม่ำเสมอหรือมาน้อยกว่าปกติ กินครั้งละ ๒ แคปซูล วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน และเย็น เป็นเวลา ๓-๕ วัน เมื่อประจำเดือนมาให้หยุดกิน

๕.๓ กรณีขับน้ำคาวปลาในหญิงหลังคลอดบุตร กินครั้งละ ๒ แคปซูล วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน และเย็น ให้กินจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมดแต่ไม่เกิน ๑๕ วัน

๕.๔ กรณีแก้จุกเสียด กินครั้งละ ๒ แคปซูล วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน และเย็น

๖. ข้อห้ามใช้

๖.๑ ห้ามใช้ในผู้ที่มีไข้ หญิงตั้งครรภ์ หญิงผ่าคลอด และหญิงที่มีเลือดออกมากผิดปกติหลังคลอด

๖.๒ ห้ามใช้ในหญิงที่มีประจำเดือนมากกว่าปกติ เพราะจะทำให้มีการขับประจำเดือนออกมามากขึ้น

๗. คำเตือน

๗.๑ กรณีประจำเดือนมาไม่สม่ำเสมอหรือมาน้อยกว่าปกติ ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน ๑ เดือน

๗.๒ กรณีขับน้ำคาวปลาในหญิงหลังคลอดบุตร ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน ๑๕ วัน

๘. ข้อควรระวัง ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับและไตเนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ยังไม่มีรายงาน

๑๐. ขนาดบรรจุ บรรจุในขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว ไม่เกิน ๑๒๐ แคปซูล หรือบรรจุแผงบลิสเตอร์ไม่เกิน แผงละ ๑๐ แคปซูล (น้ำหนักผงยาแคปซูลละ ๕๐๐ มิลลิกรัม)

(๒) ยาจันทลีลา

๑. ชื่อยา ยาจันทลีลา ชนิดผง ชนิดแคปซูล

๒. สูตรตำรับยา

ยาผง บรรจุผงยาจันทลีลาของละ ๕๐๐ มิลลิกรัม หรือ ๑ กรัม

ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุผงยาจันทลีลาแคปซูลละ ๕๐๐ มิลลิกรัม

๒.๑ ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๙๙ กรัม
๑	กระดอม	ผล*	<i>Gymnopetalum chinense</i> (Lour.) Merr.	Gymnopetali Fructus	๑๒ กรัม
๒	โกฐเขมา	เหง้า	<i>Atractylodes lancea</i> (Thunb.) DC.	Atractylodis Lanceae Rhizoma	๑๒ กรัม
๓	โกฐจุฬาลัมพา	ส่วน เหนือดิน	<i>Artemisia annua</i> L.	Artemisiae Annuae Herba	๑๒ กรัม
๔	โกฐสอ	ราก	<i>Angelica dahurica</i> (Hoffm.) Benth. & Hook.f. ex Franch. & Sav. var. <i>dahurica</i>	Angelicae Dahuricae Radix	๑๒ กรัม
๕	จันทน์ขาว	แก่น	<i>Santalum album</i> L. หรือ <i>Diospyros decandra</i> Lour.	Santali Albi Lignum หรือ Diospyrotis Decandrae Lignum	๑๒ กรัม
๖	จันทน์แดง หรือ ลักจั่น	แก่น (จันทน์ แดง) หรือ แก่นที่มี ราลง (ลักจั่น)	<i>Pterocarpus santalinus</i> L. f. หรือ <i>Dracaena cochinchinensis</i> (Lour.) S. C. Chen	Santali Rubri Lignum หรือ Dracaenae Cochinchinensis Lignum	๑๒ กรัม
๗	บอระเพ็ด	เถา	<i>Tinospora crispa</i> (L.) Hook. f. & Thomson	Tinosporae Crispae Caulis	๑๒ กรัม
๘	ปลาไหลเผือก	ราก	<i>Eurycoma longifolia</i> Jack	Eurycomae Longifoliae Radix	๑๒ กรัม
๙	พิมเสน	-	Borneol	Borneolum	๓ กรัม

* ผลกระดอมไม่ใช้ผลสุก เนื่องจากผลสุกจะมีพิษ

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา ตำราเวชศึกษา แพทย์ศาสตร์สังเขป เล่ม ๑ พระยาพิศณุประสาทเวช ร.ศ. ๑๒๗

๔. สรรพคุณ บรรเทาอาการไข้ตัวร้อน ไข้เปลี่ยนฤดู

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ ชนิดผง

๕.๑.๑ ขนาดบรรจุของละ ๑ กรัม

ผู้ใหญ่ กินครั้งละ ๑-๒ ชอง ละลายน้ำต้มสุก (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่) ทุก ๓-๔

ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

๕.๑.๒ ขนาดบรรจุของละ ๕๐๐ มิลลิกรัม

เด็ก อายุ ๖-๑๒ ปี กินครั้งละ ๑-๒ ของ ละลายน้ำต้มสุก (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่)
ทุก ๓-๔ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

๕.๒ ชนิดแคปซูล

ผู้ใหญ่ กินครั้งละ ๒ - ๔ แคปซูล ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี กินครั้งละ ๑ - ๒ แคปซูล ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

๖. ข้อห้ามใช้ ไม่มี

๗. คำเตือน ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก

๘. ข้อควรระวัง หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน ๓ วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ยังไม่มีรายงาน

๑๐. ขนาดบรรจุ

๑๐.๑ ชนิดผง บรรจุซองที่กันความชื้น แล้วบรรจุของลงในกล่อง จำนวนไม่เกิน ๓๐ ซอง (น้ำหนักผงยาของละ ๕๐๐ มิลลิกรัม หรือ ๑ กรัม)

๑๐.๒ ชนิดแคปซูล บรรจุในขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว ไม่เกิน ๑๒๐ แคปซูล หรือบรรจุแผงพลาสติก ไม่เกินแผงละ ๑๐ แคปซูล (น้ำหนักผงยาแคปซูลละ ๕๐๐ มิลลิกรัม)

(๓) ยาประสะเปราะใหญ่

๑. ชื่อยา ยาประสะเปราะใหญ่ ชนิดผง ชนิดแคปซูล

๒. สูตรตำรับยา

ยาผง บรรจุผงยาประสะเปราะใหญ่ของละ ๕๐๐ มิลลิกรัม

ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุผงยาประสะเปราะใหญ่แคปซูลละ ๕๐๐ มิลลิกรัม

๒.๑ ตำรับยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละตินของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๘๐ กรัม
๑	เปราะหอม	เหง้า	<i>Kaempferia galanga</i> L.	Kaempferiae Galangae Rhizoma	๕๐ กรัม
๒	กระวาน	ผล	<i>Wurfbainia vera</i> (Blackw.) Skornick. & A.D.Poulsen (<i>Amomum krevanh</i> Pierre ex Gagnep)	Wurfbainiae Verae Fructus (Amomi Krevanh Fructus)	๒ กรัม
๓	กานพลู	ดอกตูมก่อนบาน	<i>Syzygium aromaticum</i> (L.) Merr. & L.M. Perry	Caryophylli Flos	๒ กรัม
๔	โกฐเขมา	เหง้า	<i>Atractylodes lancea</i> (Thunb.) DC.	Atractylodis Lanceae Rhizoma	๒ กรัม
๕	โกฐจุฬาลัมพา	ส่วนเหนือดิน	<i>Artemisia annua</i> L.	Artemisiae Annuae Herba	๒ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๘๐ กรัม
๖	โกฐเชียง	รากแขนง	<i>Angelica sinensis</i> (Oliv.) Diels	Angelicae Sinensis Radix Lateralis	๒ กรัม
๗	โกฐสอ	ราก	<i>Angelica dahurica</i> (Hoffm.) Benth. & Hook.f. ex Franch. & Sav. var. <i>dahurica</i>	Angelicae Dahuricae Radix	๒ กรัม
๘	โกฐหัวบัว	เหง้า	<i>Ligusticum sinense</i> Oliv. cv. <i>Chuanxiong</i>	Chuanxiong Rhizoma	๒ กรัม
๙	จันทน์แดง หรือ ลักจั่น	แก่น (จันทน์แดง) หรือ แก่นที่มีราลง (ลักจั่น)	<i>Pterocarpus santalinus</i> L. f. หรือ <i>Dracaena</i> <i>cochinchinensis</i> (Lour.) S. C. Chen	Santali Rubri Lignum หรือ Dracaenae Cochinchinensis Lignum	๒ กรัม
๑๐	จันทน์เทศ	แก่น	<i>Santalum album</i> L.	Santali Albi Lignum	๒ กรัม
๑๑	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้มเมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Macis	๒ กรัม
๑๒	เทียนขาว	ผล	<i>Cuminum cyminum</i> L.	Cumini Cymini Fructus	๒ กรัม
๑๓	เทียน ข้าวเปลือก	ผล	<i>Foeniculum vulgare</i> Mill.	Foeniculi Dulcis Fructus	๒ กรัม
๑๔	เทียนดำ	เมล็ด	<i>Nigella sativa</i> L.	Nigellae Sativae Semen	๒ กรัม
๑๕	เทียนแดง	เมล็ด	<i>Lepidium sativum</i> L.	Lepidii Sativi Semen	๒ กรัม
๑๖	เทียน ตาดักแตน	ผล	<i>Anethum graveolens</i> L.	Anethi Graveolens Fructus	๒ กรัม
๑๗	บัวหลวง	เกสรเพศผู้	<i>Nelumbo nucifera</i> Gaertn.	Nelumbinis Stamen	๒ กรัม
๑๘	บุณฑาค	ดอก	<i>Mesua ferrea</i> L.	Mesuae Ferreae Flos	๒ กรัม
๑๙	พิกุล	ดอก	<i>Mimusops elengi</i> L.	Mimusopsis Elengi Flos	๒ กรัม
๒๐	ลูกจันทน์	เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Semen	๒ กรัม
๒๑	สารภี	ดอก	<i>Mammea siamensis</i> T. Anderson	Mammeae Siamensis Flos	๒ กรัม

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา คัมภีร์แพทย์ไทยแผนโบราณ เล่ม ๒ พ.ศ. ๒๕๐๔

๔. สรรพคุณ ถอนพิษตานซางสำหรับเด็ก ซึ่งมีอาการปวดท้อง ท้องอืดท้องเฟ้อ ถ่ายเหลวกะปริบกะปรอย เบื่ออาหาร

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ ชนิดผง

เด็ก อายุ ๑-๕ ขวบ กินครั้งละ ๑ - ๒ ชอง ละลายน้ำกระสายยา ๓ เวลา ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น

กระสายยาที่ใช้ น้ำดอกไม้เทศ (rose water) หรือน้ำต้มสุก (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่)

๕.๒ ชนิดแคปซูล

เด็ก อายุ ๖-๑๒ ปี กินครั้งละ ๒ แคปซูล ๓ เวลา ก่อนอาหารเช้า กลางวัน เย็น

๖. ข้อห้ามใช้ ห้ามใช้ในเด็กที่มีไข้สูง ไข้ > ๓๘.๐ องศาเซลเซียส ขึ้นไป

๗. คำเตือน ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก

๘. ข้อควรระวัง

๘.๑ ควรระวังการกินร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelet)

๘.๒ ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้

๘.๓ หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน ๓ วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ยังไม่มีรายงาน

๑๐. ขนาดบรรจุ

๑๐.๑ ชนิดผง บรรจุซองที่กันความชื้น แล้วบรรจุซองลงในกล่อง จำนวนไม่เกิน ๓๐ ซอง (น้ำหนักผงยาซองละ ๕๐๐ มิลลิกรัม)

๑๐.๒ ชนิดแคปซูล บรรจุในขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว ไม่เกิน ๑๒๐ แคปซูล หรือบรรจุแผงบลิสเตอร์ ไม่เกินแผงละ ๑๐ แคปซูล (น้ำหนักผงยาแคปซูลละ ๕๐๐ มิลลิกรัม)

(๔) ยาหอมอินทจักร์

๑. ชื่อยา ยาหอมอินทจักร์ ชนิดผง

๒. สูตรตำรับยา ยามง บรรจุผงยาหอมอินทจักร์ของละ ๑ กรัม

๒.๑ ตำรายาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละตินของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๙๘ กรัม
๑	กระดอม	ผล*	<i>Gymnopetalum chinense</i> (Lour.) Merr.	Gymnopetali Fructus	๒ กรัม
๒	กระดังงา	ดอก	<i>Cananga odorata</i> (Lam.) Hook. f. et Thomson	Canangae Odoratae Flos	๒ กรัม
๓	กระลำพัก	แก่นที่มี ราลง	<i>Excoecaria agallocha</i> L. หรือ <i>Euphorbia antiquorum</i> L.	Excoecariae Agallochae Lignum หรือ Euphorbiae Antiquori Lignum	๒ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๙๘ กรัม
๔	กระวาน	ผล	<i>Wurfbainia vera</i> (Blackw.) Skornick. & A.D.Poulsen (<i>Amomum</i> <i>krervanh</i> Pierre ex Gagnep)	Wurfbainiae Verae Fructus (Amomi Krevanh Fructus)	๒ กรัม
๕	กฤษณา	แก่นที่มี ราลง	<i>Aquilaria crassna</i> Pierre ex Lecomte หรือ <i>Aquilaria malaccensis</i> Lam.	Aquilariae Resinatum Lignum	๒ กรัม
๖	กานพลู	ดอกตูม ก่อนบาน	<i>Syzygium aromaticum</i> (L.) Merr. & L.M. Perry	Caryophylli Flos	๒ กรัม
๗	กำยาน	ยางจาก ต้น	<i>Styrax tonkinensis</i> (Pierre) Craib ex Hartwich	Benzoinum	๒ กรัม
๘	โกฐกระดุก	ราก	<i>Aucklandia lappa</i> Decne	Aucklandiae Lappae Radix	๒ กรัม
๙	โกฐกั๊กกรา	ปุ่มหูด	<i>Pistacia chinensis</i> subsp. <i>integerrima</i> (J. L. Stewart ex Brandis) Rech.f	Pistachiae Galla	๒ กรัม
๑๐	โกฐก้านพร้าว	รากและ เหง้า	<i>Neopicrorhiza</i> <i>scrophulariiflora</i> (Pennell) Hong	Neopicrorhizae Scrophulariiflorae Radix et Rhizoma	๒ กรัม
๑๑	โกฐเขมา	เหง้า	<i>Atractylodes lancea</i> (Thunb.) DC.	Atractylodis Lanceae Rhizoma	๒ กรัม
๑๒	โกฐจุฬาลัมพา	ส่วน เหนือดิน	<i>Artemisia annua</i> L.	Artemisiae Annuae Herba	๒ กรัม
๑๓	โกฐเชียง	รากแขนง	<i>Angelica sinensis</i> (Oliv.) Diels	Angelicae Sinensis Radix Lateralis	๒ กรัม
๑๔	โกฐน้ำเต้า	รากและ เหง้า	<i>Rheum palmatum</i> L. หรือ <i>Rheum officinale</i> Baill. หรือ <i>Rheum</i> <i>tanguticum</i> Maxim. ex Balf.	Rhei Radix et Rhizoma	๒ กรัม
๑๕	โกฐพุงปลา	ปุ่มหูด	<i>Terminalia chebula</i> Retz.	Terminaliae Chebutae Galla	๒ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๙๘ กรัม
๑๖	โกฐสอ	ราก	<i>Angelica dahurica</i> (Hoffm.) Benth. & Hook.f. ex Franch. & Sav. var. <i>dahurica</i>	Angelicae Dahuricae Radix	๒ กรัม
๑๗	ขอนดอก	แก่นที่มี ราลง	<i>Mimusops elengi</i> L. หรือ <i>Lagerstroemia</i> <i>floribunda</i> Jack	Mimusopsis Elengi Lignum หรือ Lagerstroemiae Floribundae Lignum	๒ กรัม
๑๘	ขิง	เหง้า	<i>Zingiber officinale</i> Roscoe	Zingiberis Officinalis Rhizoma	๒ กรัม
๑๙	คำไทย	ดอก	<i>Bixa orellana</i> L.	Bixae Orellanae Flos	๒ กรัม
๒๐	จันทน์แดง หรือ ลักจัน	แก่น (จันทน์แดง) หรือ แก่นที่มี ราลง (ลักจัน)	<i>Pterocarpus santalinus</i> L. f. หรือ <i>Dracaena</i> <i>cochinchinensis</i> (Lour.) S. C. Chen	Santali Rubri Lignum หรือ Dracaenae Cochinchinensis Lignum	๒ กรัม
๒๑	จันทน์เทศ	แก่น	<i>Santalum album</i> L.	Santali Albi Lignum	๒ กรัม
๒๒	จำปา	ดอก	<i>Magnolia champaca</i> (L.) Baill. ex Pierre	Magnoliae Champacae Flos	๒ กรัม
๒๓	เจตมูลเพลิงแดง	ราก	<i>Plumbago indica</i> L.	Plumbagonis Indicae Radix	๒ กรัม
๒๔	ข้าพลุ	ราก	<i>Piper sarmentosum</i> Roxb.	Piperis Sarmentososi Radix	๒ กรัม
๒๕	ชะลูด	เปลือก เถา	<i>Alyxia reinwardtii</i> Blume	Alyxiae Reinwardtii Cortex	๒ กรัม
๒๖	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้ม เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Macis	๒ กรัม
๒๗	ตีป्ली	ช่อผล	<i>Piper retrofractum</i> Vahl	Piperis Retrofracti Fructus	๒ กรัม
๒๘	เทียนขาว	ผล	<i>Cuminum cyminum</i> L.	Cumini Cymini Fructus	๒ กรัม
๒๙	เทียนขาวเปลือก	ผล	<i>Foeniculum vulgare</i> Mill	Foeniculi Dulcis Fructus	๒ กรัม
๓๐	เทียนดำ	เมล็ด	<i>Nigella sativa</i> L.	Nigellae Sativae Semen	๒ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๙๘ กรัม
๓๑	เทียนแดง	เมล็ด	<i>Lepidium sativum</i> L.	Lepidii Sativi Semen	๒ กรัม
๓๒	เทียนเขียวพาลี	ผล	<i>Trachyspermum ammi</i> (L.) Sprague	Trachyspermi Ammi Fructus	๒ กรัม
๓๓	บอระเพ็ด	เถา	<i>Tinospora crispa</i> L. Hook f. & Thomson	Tinosporae Crispae Caulis	๒ กรัม
๓๔	บุนนาค	ดอก	<i>Mesua ferrea</i> L.	Mesuae Ferreae Flos	๒ กรัม
๓๕	ฝางเสน	แก่น	<i>Caesalpinia sappan</i> L.	Sappan Lignum	๒ กรัม
๓๖	พิกุล	ดอก	<i>Mimusops elengi</i> L.	Mimusopsis Elengi Flos	๒ กรัม
๓๗	พิมเสน	-	Borneol	Borneolum	๒ กรัม
๓๘	มวกขาว	เถา	<i>Parameria laevigata</i> (Juss.) Moldenke	Parameriae Laevigatae Caulis	๒ กรัม
๓๙	มวกแดง	เถา	<i>Urceola rosea</i> (Hook. & Arn.) D.J. Middleton	Urceolae Roseae Caulis	๒ กรัม
๔๐	มะลิ	ดอก	<i>Jasminum sambac</i> (L.) Aiton	Jasmini Sambaci Flos	๒ กรัม
๔๑	ย่านาง	ราก	<i>Tiliacora triandra</i> (Colebr.) Diels.	Tiliacorae Triandrae Radix	๒ กรัม
๔๒	ลำพันแดง	เหง้า	<i>Enhalus acoroides</i> (L.f.) Royle	Enhali Acoroidis Rhizoma	๒ กรัม
๔๓	ลูกจันทร์	เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Semen	๒ กรัม
๔๔	ลูกผักชีลา	ผล	<i>Coriandrum sativum</i> L.	Coriandri Sativi Fructus	๒ กรัม
๔๕	ดีวัว	ถุงน้ำดี ของวัว	<i>Bos taurus</i> Linnaeus	Botis Tauri Vesicae Fellis	๒ กรัม
๔๖	สมุลแว้ง	เปลือก ต้น	<i>Cinnamomum bejolghota</i> (Buch.-Ham.) Sweet	Cinnamomi Bejolghotae Cortex	๒ กรัม
๔๗	สะค้าน	เถา	<i>Piper wallichii</i> (Miq.) Hand.-Mazz.	Piperis Wallichii Caulis	๒ กรัม
๔๘	สารภี	ดอก	<i>Mammea siamensis</i> T. Anderson	Mammeae Siamensis Flos	๒ กรัม
๔๙	อบเชย	เปลือก ต้น	<i>Cinnamomum iners</i> Reinw. ex Blume หรือ	Cinnamomi Cortex	๒ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๙๘ กรัม
			<i>Cinnamomum verum</i> J. Presl		

* ผลกระดอมไม่ใช้ผลสุก เนื่องจากผลสุกจะมีพิษ

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา ตำราเวชศึกษา แพทย์ศาสตร์สังเขป เล่ม ๑ พระยาพิศณุประสาทเวช ร.ศ. ๑๒๗

๔. สรรพคุณ แก้ลมบาดทะจิต แก้กลิ้นเหียนอาเจียน แก้ลมจุกเสียด

๕. ขนาดและวิธีใช้ กินครั้งละ ๑ - ๒ ของ ละลายน้ำกระสายยา ทุก ๓-๔ ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ ๓ ครั้ง
กระสายยาที่ใช้

- แก้ลมบาดทะจิต ใช้ น้ำดอกมะลิ

- แก้กลิ้นเหียนอาเจียน ใช้ น้ำลูกผักชีลา เทียนดำต้ม ถ้าไม่มีใช้น้ำต้มสุก (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่)

- แก้ลมจุกเสียด ใช้น้ำขิงต้ม

๖. ข้อห้ามใช้ ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์

๗. คำเตือน ไม่มี

๘. ข้อควรระวัง

๘.๑ ควรระวังการกินร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelet)

๘.๒ ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ยังไม่มีรายงาน

๑๐. ขนาดบรรจุ ชนิดผง บรรจุซองที่กันความชื้น แล้วบรรจุของลงในกล่อง จำนวนไม่เกิน ๓๐ ซอง (น้ำหนักผงยาของละ ๑ กรัม)

(๕) ยาเหลืองปิดสมุทร

๑. ชื่อยา ยาเหลืองปิดสมุทร ชนิดผง ชนิดแคปซูล

๒. สูตรตำรับยา

ยามผง บรรจุผงยาเหลืองปิดสมุทร ของละ ๑๐๐ หรือ ๒๐๐ มิลลิกรัม

ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุผงยาเหลืองปิดสมุทร แคปซูลละ ๔๐๐ หรือ ๕๐๐ มิลลิกรัม

๒.๑ ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๙๐ กรัม
๑	ขมิ้นชัน	เหง้า	<i>Curcuma longa</i> L.	Curcumae Longae Rhizoma	๓๐ กรัม
๒	กระเทียม	หัว	<i>Allium sativum</i> L.	Allii Sativi Bulbus	๕ กรัม
๓	กล้วยตึ๋ง	ราก	<i>Musa</i> (ABB) "Tip"	Kluaitip Radix	๕ กรัม
๔	ขมิ้นอ้อย	เหง้า	<i>Curcuma</i> sp. "Khamin Oi"	Khamin Oi Rhizoma	๕ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๙๐ กรัม
๕	ครั้ง	สารคัดหลั่งจาก ครึ่งตัวผู้	<i>Laccifera chinensis</i> Mahdihassan	Lacca Resina	๕ กรัม
๖	ชั้นย่อย	ยางไม้	<i>Hopea odorata</i> Roxb.	Hopeae Odoratae Resina	๕ กรัม
๗	ตีปลี	ช่อผล	<i>Piper retrofractum</i> Vahl	Piperis Retrofracti Fructus	๕ กรัม
๘	ทับทิม	ใบ	<i>Punica granatum</i> L.	Punicae Granati Folium	๕ กรัม
๙	เทียนกิ่ง	ใบ	<i>Lawsonia inermis</i> L.	Lawsoniae Folium	๕ กรัม
๑๐	เพกา	เปลือกต้น	<i>Oroxylum indicum</i> (L.) Benth. ex Kurz	Oroxylis Indici Cortex	๕ กรัม
๑๑	สีเสียดเทศ	สิ่งสกัดด้วยน้ำ	<i>Uncaria gambir</i> (Hunter) Roxb.	Gambir Extractum	๕ กรัม
๑๒	สีเสียด ไทย	สิ่งสกัดด้วยน้ำ	<i>Acacia catechu</i> (L.f.) Willd.	Catechi Extractum	๕ กรัม
๑๓	แห้วหมู	เหง้า	<i>Cyperus rotundus</i> L.	Cyperis Rhizoma	๕ กรัม

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา ตำราเวชศึกษา แพทย์ศาสตร์สังเขป เล่ม ๑ พระยาพิศณุประสาทเวช ร.ศ. ๑๒๗

๔. สรรพคุณ

- บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ
- บรรเทาอาการท้องเสียที่อุจจาระไม่เป็นมูกหรือมีเลือดปน
- ท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ ชนิดผง

๕.๑.๑ ผู้ใหญ่

๑) ขนาดบรรจุของละ ๒๐๐ มิลลิกรัม กินครั้งละ ๕ ซอง ละลายน้ำกระสายยา
ทุก ๓-๕ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

๕.๑.๒ เด็ก

๑) ขนาดบรรจุของละ ๑๐๐ มิลลิกรัม

อายุ ๓-๕ เดือน กินครั้งละ ๒ ซอง

อายุ ๖-๑๒ เดือน กินครั้งละ ๓-๔ ซอง

อายุ ๑-๕ ปี กินครั้งละ ๕-๗ ซอง

๒) ขนาดบรรจุของละ ๒๐๐ มิลลิกรัม

อายุ ๖-๑๒ ปี กินครั้งละ ๔-๕ ซอง

ละลายน้ำกระสายยา กินทุก ๓-๕ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

ใสเป็นน้ำกระสายยา
กระสายยาที่ใช้ ใช้น้ำเปลือกผลทับทิมหรือเปลือกแคตมัม หรือกับน้ำปูน

สำหรับเด็กเล็กให้บดผสมกับน้ำกระสายยา ใช้กินหรือกวาดก็ได้ ถ้าหา
น้ำกระสายยาไม่ได้ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่)

๕.๒ ชนิดแคปซูล

๕.๑.๑ ผู้ใหญ่

๑) ขนาดบรรจุแคปซูลละ ๕๐๐ มิลลิกรัม กินครั้งละ ๒ แคปซูล ทุก ๓-๕ ชั่วโมง

เมื่อมีอาการ

๕.๑.๒ เด็ก อายุ ๖-๑๒ ขวบ

๑) ขนาดบรรจุแคปซูลละ ๔๐๐ มิลลิกรัม กินครั้งละ ๒ แคปซูล เมื่อมีอาการ

๒) ขนาดบรรจุแคปซูลละ ๕๐๐ มิลลิกรัม กินครั้งละ ๒ แคปซูล เมื่อมีอาการ

๖. ข้อห้ามใช้ ไม่มี

๗. คำเตือน ไม่มี

๘. ข้อควรระวัง ใช้ได้ไม่เกิน ๑ วัน หากอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ยังไม่มีรายงาน

๑๐. ขนาดบรรจุ

๑๐.๑ ชนิดผง บรรจุซองที่กันความชื้น แล้วบรรจุซองลงในกล่อง จำนวนไม่เกิน ๓๐ ซอง (น้ำหนัก
ผงยาซองละ ๑๐๐ หรือ ๒๐๐ มิลลิกรัม)

๑๐.๒ ชนิดแคปซูล บรรจุในขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว ไม่เกิน ๑๒๐ แคปซูล หรือบรรจุแผงบลิสเตอร์
ไม่เกินแผงละ ๑๐ แคปซูล (น้ำหนักผงยาแคปซูลละ ๔๐๐ หรือ ๕๐๐ มิลลิกรัม)

(๖) ยาประสะจันทน์แดง

๑. ชื่อยา ยาประสะจันทน์แดง ชนิดผง ชนิดแคปซูล

๒. สูตรตำรับยา

ยาผง บรรจุผงยาประสะจันทน์แดง ซองละ ๕๐๐ มิลลิกรัม หรือ ๑ กรัม

ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุผงยาประสะจันทน์แดง แคปซูลละ ๕๐๐ มิลลิกรัม

๒.๑ ตำรายาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๖๔ กรัม
๑	จันทน์แดง หรือ ลักจั่น	แก่น (จันทน์แดง) หรือ แก่นที่มี ราลง (ลักจั่น)	<i>Pterocarpus santalinus</i> L. f. หรือ <i>Dracaena</i> <i>cochinchinensis</i> (Lour.) S. C. Chen	Santali Rubri Lignum หรือ Dracaenae Cochinchinensis Lignum	๓๒ กรัม
๒	โกฐหัวบัว	เหง้า	<i>Ligusticum sinense</i> Oliv. cv. <i>Chuanxiong</i>	Chuanxiong Rhizoma	๔ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๖๔ กรัม
๓	จันทน์เทศ	แก่น	<i>Santalum album</i> L.	Santali Albi Lignum	๔ กรัม
๔	เปราะหอม	เหง้า	<i>Kaempferia galanga</i> L.	Kaempferiae Galangae Rhizoma	๔ กรัม
๕	ฝางเสน	แก่น	<i>Caesalpinia sappan</i> L.	Sappan Lignum	๔ กรัม
๖	มะนาว	ราก	<i>Citrus aurantifolia</i> (Christm.) Swingle	Citri Aurantifoliae Radix	๔ กรัม
๗	มะปรางหวาน	ราก	<i>Bouea macrophylla</i> Griff.	Boueae Macrophyllae Radix	๔ กรัม
๘	เหมือดคน	ราก	<i>Heliciopsis terminalis</i> (Kurz) Steumer	Heliciopsidis Termibalidis Radix	๔ กรัม
๙	บัวหลวง	เกสร เพศผู้	<i>Nelumbo nucifera</i> Gaertn.	Nelumbinis Stamen	๑ กรัม
๑๐	บุณฑริก	ดอก	<i>Mesua ferrea</i> L.	Mesuae Ferreae Flos	๑ กรัม
๑๑	มะลิ	ดอก	<i>Jasminum sambac</i> (L.) Aiton	Jasmini Sambaci Flos	๑ กรัม
๑๒	สารภี	ดอก	<i>Mammea siamensis</i> T. Anderson	Mammeae Siamensis Flos	๑ กรัม

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา ตำราเวชศึกษา แพทย์ศาสตร์สังเขป เล่ม ๑ พระยาพิศณุประสาทเวช ร.ศ. ๑๒๗

๔. สรรพคุณ บรรเทาอาการไข้ตัวร้อน (ไข้พิษ) แก้อ่อนในกระหายน้ำ

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ ชนิดผง

๕.๑.๑ ขนาดบรรจุของละ ๑ กรัม ผู้ใหญ่ กินครั้งละ ๑ ชอง ละลายน้ำกระสายยา ทุก ๓-๔ ชั่วโมง

๕.๑.๒ ขนาดบรรจุของละ ๕๐๐ มิลลิกรัม เด็ก อายุ ๖-๑๒ ปี กินครั้งละ ๑ ชอง ละลายน้ำ กระสายยา ทุก ๓-๔ ชั่วโมง

กระสายยาที่ใช้ ใช้ น้ำต้มสุก (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่) หรือน้ำดอกมะลิ

๕.๒ ชนิดแคปซูล

๕.๒.๑ ผู้ใหญ่ กินครั้งละ ๒ แคปซูล ทุก ๓-๔ ชั่วโมง

๕.๒.๒ เด็ก อายุ ๖-๑๒ ปี กินครั้งละ ๑ แคปซูล ทุก ๓-๔ ชั่วโมง

๖. ข้อห้ามใช้ ไม่มี

๗. คำเตือน ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก

๘. ข้อควรระวัง

๘.๑ ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้

๘.๒ กรณีบรรเทาอาการไข้ ร้อนในกระหายน้ำ หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน ๓ วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ยังไม่มีรายงาน

๑๐. ขนาดบรรจุ

๑๐.๑ ชนิดผง บรรจุซองที่กันความชื้น แล้วบรรจุซองลงในกล่อง จำนวนไม่เกิน ๓๐ ซอง (น้ำหนักผงยาซองละ ๕๐๐ มิลลิกรัม หรือ ๑ กรัม)

๑๐.๒ ชนิดแคปซูล บรรจุในขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว ไม่เกิน ๑๒๐ แคปซูล หรือบรรจุแผงบลิสเตอร์ ไม่เกินแผงละ ๑๐ แคปซูล (น้ำหนักผงยาแคปซูลละ ๕๐๐ มิลลิกรัม)

(๗) ยาประสมมะแว้ง

๑. ชื่อยา ยาประสมมะแว้ง ชนิดผง

๒. สูตรตำรับยา ยามง บรรจุผงยาประสมมะแว้งซองละ ๒๐๐ มิลลิกรัม

๒.๑ ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละตินของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๙๖ กรัม
๑	มะแว้งเครือ	ผล	<i>Solanum trilobatum</i> L.	Solani Trilobati Fructus	๒๔ กรัม
๒	มะแว้งต้น	ผล	<i>Solanum violaceum</i> Ortega	Solani Violacei Fructus	๒๔ กรัม
๓	กะเพรา	ใบ	<i>Ocimum tenuiflorum</i> L.	Ocimi Tenuiflori Folium	๑๒ กรัม
๔	ตานหม่อน	ใบ	<i>Tarlmounia elliptica</i> (DC.) H. Rob., S. C. Keeley, Skvaria & R. Chan	Tarlmouniae Ellipticum Folium	๑๒ กรัม
๕	สวาด	ใบ	<i>Caesalpinia bonduc</i> (L.) Roxb.	Caesalpiniae Bonducis Folium	๑๒ กรัม
๖	ขมิ้นอ้อย	เหง้า	<i>Curcuma</i> sp. "Khamin Oi"	Khamin Oi Rhizoma	๙ กรัม
๗	สารส้มสะตุ	-	Anhydrous aluminium ammonium sulfate	Alumen Anhydricus	๓ กรัม*

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา ตำราประมวลหลักเภสัช โรงเรียนแพทย์แผนโบราณ วัดเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ๒๕๒๘

๔. สรรพคุณ บรรเทาอาการไอ มีเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ ช่วยขับเสมหะ

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ ผู้ใหญ่ กินครั้งละ ๕ - ๗ ซอง วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน และเย็น เมื่อมีอาการ

๕.๒ เด็ก อายุ ๖-๑๒ ปี กินครั้งละ ๑ - ๒ ซอง วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน และเย็น

เมื่อมีอาการ

ละลายน้ำมะนาวแทรกเกลือเล็กน้อย กินเมื่อมีอาการ

๖. ข้อห้ามใช้ ไม่มี

๗. คำเตือน ไม่มี

๘. ข้อควรระวัง

๘.๑ ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน ๑๕ วัน หากอาการไม่ดีขึ้นควรปรึกษาแพทย์

๘.๒ ไม่ควรใช้น้ำมะนาวแทรกเกลือ กับผู้ป่วยที่ต้องจำกัดการใช้เกลือ

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ยังไม่มีรายงาน

๑๐. ขนาดบรรจุ บรรจุซองที่กันความชื้น แล้วบรรจุของลงในกล่อง จำนวนไม่เกิน ๓๐ ซอง (น้ำหนักผงยาของละ ๒๐๐ มิลลิกรัม)

(๘) ยาหอมเทพจิตร

๑. ชื่อยา ยาหอมเทพจิตร ชนิดผง

๒. สูตรตำรับยา ยามง บรรจุผงยาหอมเทพจิตรของละ ๒๐๐ มิลลิกรัม

๒.๑ ตำรายาลำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละตินของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๓๖๖ กรัม
๑	มะลิ	ดอก	<i>Jasminum sambac</i> (L.) Aiton	Jasmini Sambaci Flos	๑๘๓ กรัม
๒	ส้มซ่า	ผิว*	<i>Citrus x aurantium</i> L.	Citri x Aurantii Exocarpium et Mesocarpium	๒๘ กรัม
๓	โกฐกระดูก	ราก	<i>Aucklandia lappa</i> Decne	Aucklandiae Lappae Radix	๔ กรัม
๔	โกฐเขมา	เหง้า	<i>Atractylodes lancea</i> (Thunb.) DC.	Atractylodis Lanceae Rhizoma	๔ กรัม
๕	โกฐก้านพร้าว	รากและเหง้า	<i>Neopicrorhiza scrophulariiflora</i> (Pennell) Hong	Neopicrorhizae Scrophulariiflorae Radix et Rhizoma	๔ กรัม
๖	โกฐจุฬาลัมพา	ส่วนเหนือดิน	<i>Artemisia annua</i> L.	Artemisiae Annuae Herba	๔ กรัม
๗	โกฐขุภาคมังสี	รากและเหง้า	<i>Nardostachys jatamansi</i> (D.Don) DC	Nardostachyos Radix et Rhizoma	๔ กรัม
๘	โกฐเชียง	รากแขนง	<i>Angelica sinensis</i> (Oliv.) Diels	Angelicae Sinensis Radix Lateralis	๔ กรัม
๙	โกฐพุงปลา	ปุ่มหูด	<i>Terminalia chebula</i> Retz.	Terminaliae Chebulae Galla	๔ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละตินของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๓๖๖ กรัม
๑๐	โกฐสอ	ราก	<i>Angelica dahurica</i> (Hoffm.) Benth. & Hook.f. ex Franch. & Sav. var. <i>dahurica</i>	Angelicae Dahuricae Radix	๔ กรัม
๑๑	โกฐหัวบัว	เหง้า	<i>Ligusticum sinense</i> Oliv. cv. <i>Chuanxiong</i>	Chuanxiong Rhizoma	๔ กรัม
๑๒	เทียนเกล็ดหอย	เมล็ด	<i>Plantago ovata</i> Forssk.	Plantaginis Ovatae Semen	๔ กรัม
๑๓	เทียนขาว	ผล	<i>Cuminum cyminum</i> L.	Cumini Cymini Fructus	๔ กรัม
๑๔	เทียนข้าวเปลือก	ผล	<i>Foeniculum vulgare</i> Mill.	Foeniculi Dulcis Fructus	๔ กรัม
๑๕	เทียนดำ	เมล็ด	<i>Nigella sativa</i> L.	Nigellae Sativae Semen	๔ กรัม
๑๖	เทียนแดง	เมล็ด	<i>Lepidium sativum</i> L.	Lepidii Sativi Semen	๔ กรัม
๑๗	เทียนตากบ	ผล	<i>Carum carvi</i> L.	Cari Carvi Fructus	๔ กรัม
๑๘	เทียนตาดูกแตน	ผล	<i>Anethum graveolens</i> L.	Anethi Graveolens Fructus	๔ กรัม
๑๙	เทียนยาวพาดณี	ผล	<i>Trachyspermum ammi</i> (L.) Sprague	Trachyspermi Ammi Fructus	๔ กรัม
๒๐	เทียนสัตตบุษย์	ผล	<i>Pimpinella anisum</i> L.	Pimpinellae Anisi Fructus	๔ กรัม
๒๑	บัวขม	ดอก	<i>Nymphaea pubescens</i> Willd.	Nymphaeae Pubescencis Flos	๔ กรัม
๒๒	บัวเผื่อน	ดอก	<i>Nymphaea nouchali</i> Burm.f.	Buaphuen Flos	๔ กรัม
๒๓	บัวหลวง	เกสรเพศผู้	<i>Nelumbo nucifera</i> Gaertn.	Nelumbinis Stamen	๔ กรัม
๒๔	บุรณาค	ดอก	<i>Mesua ferrea</i> L.	Mesuae Ferreae Flos	๔ กรัม
๒๕	พิกุล	ดอก	<i>Mimusops elengi</i> L.	Mimusopsis Elengi Flos	๔ กรัม
๒๖	พิมเสน	-	Borneol	Borneolum	๔ กรัม
๒๗	มะกรูด	ผิว*	<i>Citrus hystrix</i> DC.	Citri Hystricis Exocarpium et Mesocarpium	๔ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละตินของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๓๖๖ กรัม
๒๘	มะงั่ว	ผิว*	<i>Citrus ichangensis</i> Swingle	Citri Ichangensis Exocarpium et Mesocarpium	๔ กรัม
๒๙	มะนาว	ผิว*	<i>Citrus aurantifolia</i> (Christm.) Swingle	Citri Aurantifoliae Exocarpium et Mesocarpium	๔ กรัม
๓๐	ส้มเขียวหวาน	ผิว*	<i>Citrus reticulata</i> Blanco	Citri Reticulatae Exocarpium et Mesocarpium	๔ กรัม
๓๑	ส้มจีน	ผิว*	<i>Citrus sinensis</i> (L.) Osbeck	Citri Sinensis Exocarpium et Mesocarpium	๔ กรัม
๓๒	ส้มตรังกานู	ผิว*	<i>Citrus reticulata</i> Blanco	Citri Reticulatae Exocarpium et Mesocarpium	๔ กรัม
๓๓	ส้มโอ	ผิว*	<i>Citrus maxima</i> (Burm.) Merr.	Citri Maximae Exocarpium et Mesocarpium	๔ กรัม
๓๔	สารภี	ดอก	<i>Mammea siamensis</i> T. Anderson	Mammeae Siamensis Flos	๔ กรัม
๓๕	กระลำพัก	แก่นที่มี ราลง	<i>Excoecaria agallocha</i> L. หรือ <i>Euphorbia antiquorum</i> L.	Excoecariae Agallochae Lignum หรือ Euphorbiae Antiquori Lignum	๒ กรัม
๓๖	กระวาน	ผล	<i>Wurfbainia vera</i> (Blackw.) Skornick. & A.D.Poulsen (<i>Amomum krevanh</i> Pierre ex Gagnep)	Wurfbainiae Verae Fructus (Amomi Krevanh Fructus)	๒ กรัม
๓๗	กฤษณา	แก่นที่มี ราลง	<i>Aquilaria crassna</i> Pierre ex Lecomte หรือ <i>Aquilaria malaccensis</i> Lam.	Aquilariae Resinatum Lignum	๒ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละตินของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๓๖๖ กรัม
๓๘	กานพลู	ดอกตูมก่อนบาน	<i>Syzygium aromaticum</i> (L.) Merr. & L.M. Perry	Caryophylli Flos	๒ กรัม
๓๙	ขอนดอก	แก่นที่มีราลง	<i>Mimusops elengi</i> L. หรือ <i>Lagerstroemia floribunda</i> Jack	Mimusopsis Elengi Lignum หรือ Lagerstroemiae Floribundae Lignum	๒ กรัม
๔๐	จันทน์ขาว	แก่น	<i>Santalum album</i> L. หรือ <i>Diospyros decandra</i> Lour.	Santali Albi Lignum หรือ Diospyrotis Decandrae Lignum	๒ กรัม
๔๑	จันทน์แดงหรือ ลักจัน	แก่น (จันทน์แดง) หรือ แก่นที่มีราลง (ลักจัน)	<i>Pterocarpus santalinus</i> L. f. หรือ <i>Dracaena cochinchinensis</i> (Lour.) S. C. Chen	Santali Rubri Lignum หรือ Dracaenae Cochinchinensis Lignum	๒ กรัม
๔๒	ชะลูด	เปลือกเถา	<i>Alyxia reinwardtii</i> Blume	Alyxiae Reinwardtii Cortex	๒ กรัม
๔๓	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้มเมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Macis	๒ กรัม
๔๔	เปราะหอม	เหง้า	<i>Kaempferia galanga</i> L.	Kaempferiae Galangae Rhizoma	๒ กรัม
๔๕	แฝกหอม	ราก	<i>Ophiopogon intermedius</i> D.Don	Ophiopogonis Intermedis Radix	๒ กรัม
๔๖	ลูกจันทน์	เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Semen	๒ กรัม
๔๗	อบเชย	เปลือกต้น	<i>Cinnamomum iners</i> Reinw. ex Blume หรือ <i>Cinnamomum verum</i> J. Presl	Cinnamomi Cortex	๒ กรัม
๔๘	การบูร	-	Camphor	Camphora	๑ กรัม

* อาจมีส่วนของเปลือกผลชั้นกลาง (Mesocarp) ที่ไม่สามารถแยกออกได้ติดมาบ้าง

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา ตำราเวชศึกษา แพทย์ศาสตร์สังเขป เล่ม ๑ พระยาพิศณุประสาทเวช ร.ศ. ๑๒๗
๔. สรรพคุณ แก้มก่องละเอียด ที่ทำให้มีอาการวิงเวียน สวิงสวาย ใจสั่น หน้ามืด ตาลาย

๕. ขนาดและวิธีใช้ กินครั้งละ ๕ - ๗ ของ ละลายน้ำต้มสุก (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่) เมื่อมีอาการทุก ๓-๔ ชั่วโมงไม่เกินวันละ ๓ ครั้ง เข้า กลางวัน และเย็น

๖. ข้อห้ามใช้ ไม่มี

๗. คำเตือน ไม่มี

๘. ข้อควรระวัง

๘.๑ ควรระวังการกินร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) ยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelet)

๘.๒ ควรระวังการใช้ยาต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับและไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้

๘.๓ ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ยังไม่มีรายงาน

๑๐. ขนาดบรรจุ บรรจุซองที่กันความชื้น แล้วบรรจุซองลงในกล่อง จำนวนไม่เกิน ๓๐ ซอง (น้ำหนักผงยาของละ ๒๐๐ มิลลิกรัม)

(๙) ยาเขียวหอม

๑. ชื่อยา ยาเขียวหอม ชนิดผง

๒. สูตรตำรับยา ยาผง บรรจุผงยาเขียวหอมซองละ ๕๐๐ มิลลิกรัม หรือ ๑ กรัม

๒.๑ ตำรายาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละตินของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๙๐ กรัม
๑	จันทน์ขาว	แก่น	<i>Santalum album</i> L. หรือ <i>Diospyros decandra</i> Lour.	Santali Albi Lignum หรือ Diospyrotis Decandrae Lignum	๕ กรัม
๒	จันทน์แดง หรือ ลักจัน	แก่น (จันทน์แดง) หรือ แก่นที่มีรากลง (ลักจัน)	<i>Pterocarpus santalinus</i> L. f. หรือ <i>Dracaena cochinchinensis</i> (Lour.) S. C. Chen	Santali Rubri Lignum หรือ Dracaenae Cochinchinensis Lignum	๕ กรัม
๓	เนระพูสี	เหง้า	<i>Pteridrys syrmatica</i> (Willd.) C. Chr. & Ching	Pteridrysis Syrmaticae Rhizoma	๕ กรัม
๔	บัวหลวง	เกสรเพศผู้	<i>Nelumbo nucifera</i> Gaertn.	Nelumbinis Stamen	๕ กรัม
๕	บุนนาค	ดอก	<i>Mesua ferrea</i> L.	Mesuae Ferreae Flos	๕ กรัม
๖	เปราะหอม	เหง้า	<i>Kaempferia galanga</i> L.	Kaempferiae Galangae Rhizoma	๕ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๕๐ กรัม
๗	ผักกระฉอม	ใบ	<i>Limnophila rugosa</i> (Roth) Merr.	Limnophilae Rugosae Folium	๕ กรัม
๘	แฝกหอม	ราก	<i>Ophiopogon intermedius</i> D.Don	Ophiopogonis Intermedis Radix	๕ กรัม
๙	พิกุล	ดอก	<i>Mimusops elengi</i> L.	Mimusopsis Elengi Flos	๕ กรัม
๑๐	พิมเสนต้น	ใบ	<i>Pogostemon cablin</i> (Blanco) Benth.	Pogostemonis Cabinis Folium	๕ กรัม
๑๑	พิษนาศน์	ราก	<i>Sophora exigua</i> Craib	Sophorae Exiguae Rhizoma	๕ กรัม
๑๒	มหาสด้า	เหง้า	<i>Cyathea podophylla</i> (Hook.) Copel	Cyatheae podophyllae Rhizoma	๕ กรัม
๑๓	ว่านกีบแระด	เหง้าและ โคนก้าน ใบ	<i>Angiopteris evecta</i> (G. Forst.) Hoffm.	Angiopteridis Evectae Rhizoma	๕ กรัม
๑๔	ว่านร้อนทอง	เหง้า	<i>Boesenbergia longiflora</i> (Wall.) Kuntze	Boesenbergiae Longiflorae Rhizoma	๕ กรัม
๑๕	สันพร้าวหอม	ใบ	<i>Eupatorium fortunei</i> Turcz.	Eupatorii Fortunei Folium	๕ กรัม
๑๖	สารภี	ดอก	<i>Mammea siamensis</i> T. Anderson	Mammeae Siamensis Flos	๕ กรัม
๑๗	หมากผู้	ใบ	<i>Cordyline fruticosa</i> (L.) A. Chev.	Cordylines Fruticosae Folium	๕ กรัม
๑๘	หมากเมีย	ใบ	<i>Cordyline fruticosa</i> (L.) A. Chev.	Cordylines Fruticosae Folium	๕ กรัม

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา ตำรับยาสภาอุณาโลมแดง ร.ศ. ๑๑๒

๔. สรรพคุณ แก้กัวร้อน ร้อนใน กระหายน้ำ แก้ไข้หวัด แก้ไข้ฮิสกฮิส

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ ขนาดบรรจุของละ ๑ กรัม ผู้ใหญ่ กินครั้งละ ๑ ของ ละลายน้ำกระสายยา ทุก ๔-๖ ชั่วโมง
เมื่อมีอาการ

๕.๒ ขนาดบรรจุของละ ๕๐๐ มิลลิกรัม เด็ก อายุ ๖-๑๒ ปี กินครั้งละ ๑ ของ ละลายน้ำกระสาย
ยา ทุก ๔-๖ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ
กระสายยาที่ใช้

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๙๐กรัม
๙	เกลือสินเธาว์*	-	Sodium chloride	Natrii Chloridum "Sintao"	๑ กรัม

* เกลือสินเธาว์ที่ใช้เป็นเกลือภูเขาหรือเอือด เช่น เกลือสินเธาว์จากอำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน, อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย และอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

** ผิวมะกรูดอาจมีส่วนของเปลือกผลชั้นกลาง (Mesocarp) ที่ไม่สามารถแยกออกได้ ติดตาม้าง

*** น้ำหนักของตัวยาที่ผ่านการเตรียมวัตถุดิบก่อนใช้ปรุงยา

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา ตำราอายุรเวทศึกษา (ขุนนิเทศสุขกิจ) เล่ม ๒

๔. สรรพคุณ บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ จุกเสียด

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ ชนิดผง

๕.๑.๑ เด็ก

๑) ขนาดบรรจุของละ ๑๐๐ มิลลิกรัม

อายุ ๑-๓ เดือน กินครั้งละ ๑ - ๒ ซอง

อายุ ๔-๖ เดือน กินครั้งละ ๒ - ๓ ซอง

๒) ขนาดบรรจุของละ ๒๐๐ มิลลิกรัม

อายุ ๗-๑๒ เดือน กินครั้งละ ๒-๓ ซอง

ละลายน้ำกระสายยา กินวันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าและเย็น เมื่อมีอาการ

กระสายยาที่ใช้

- แก้วท้องอืด ท้องเฟ้อ ใช้น้ำต้มสุกหรือน้ำใบกะเพราต้ม (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่)

- แก้วจุกเสียด ใช้ไฟลเผาไฟให้พอสุก ผ่นกับน้ำต้มสุก (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่)

๕.๒ ชนิดแคปซูล

๕.๒.๑ เด็ก อายุ ๖-๑๒ ปี กินครั้งละ ๒ แคปซูล วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้าและเย็น

เมื่อมีอาการ

๖. ข้อห้ามใช้ ห้ามใช้ในผู้ที่มีไข้ และหญิงตั้งครรภ์

๗. คำเตือน ไม่มี

๘. ข้อควรระวัง ไม่มี

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ยังไม่มีรายงาน

๑๐. ขนาดบรรจุ

๑๐.๑ ชนิดผง บรรจุของที่กันความชื้น แล้วบรรจุของลงในกล่อง จำนวนไม่เกิน ๓๐ ซอง (น้ำหนักผงยาของละ ๑๐๐ หรือ ๒๐๐ มิลลิกรัม)

๑๐.๒ ชนิดแคปซูล บรรจุในขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว ไม่เกิน ๑๒๐ แคปซูล หรือบรรจุแผงบลิสเตอร์ ไม่เกินแผงละ ๑๐ แคปซูล (น้ำหนักผงยาแคปซูลละ ๕๐๐ มิลลิกรัม)

(๑๑) ยาธาตุบรรจบ

๑. ชื่อยา ยาธาตุบรรจบ ชนิดผง ชนิดแคปซูล

๒. สูตรตำรับยา

ยามผง บรรจุมงยาธาตุบรรจบ ของละ ๕๐๐ มิลลิกรัม หรือ ๑ กรัม

ยาแคปซูล บรรจุมงยาธาตุบรรจบ แคปซูลละ ๒๕๐ หรือ ๕๐๐ มิลลิกรัม

๒.๑ ตัวอย่างสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๑๐๔ กรัม
๑	สมอไทย	เนื้อผล	<i>Terminalia chebula</i> Retz.	Terminaliae Chebulae Pericarpium	๑๖ กรัม
๒	โกฐก้านพร้าว	รากและ เหง้า	<i>Neopicrorhiza</i> <i>scrophulariiflora</i> (Pennell) Hong	Neopicrorhizae Scrophulariiflorae Radix et Rhizoma	๘ กรัม
๓	กระวาน	ผล	<i>Wurfbainia vera</i> (Blackw.) Skornick. & A.D.Poulsen (<i>Amomum</i> <i>krervanh</i> Pierre ex Gagnep)	Wurfbainiae Verae Fructus (Amomi Krervanh Fructus)	๔ กรัม
๔	กานพลู	ดอกตูม ก่อนบาน	<i>Syzygium aromaticum</i> (L.) Merr. & L.M. Perry	Caryophylli Flos	๔ กรัม
๕	การบูร	-	Camphor	Camphora	๔ กรัม
๖	โกฐเขมา	เหง้า	<i>Atractylodes lancea</i> (Thunb.) DC.	Atractylodis Lanceae Rhizoma	๔ กรัม
๗	โกฐเชียง	รากแขนง	<i>Angelica sinensis</i> (Oliv.) Diels	Angelicae Sinensis Radix Lateralis	๔ กรัม
๘	โกฐพุงปลา	ปุ่มหูด	<i>Terminalia chebula</i> Retz.	Terminaliae Chebulae Galla	๔ กรัม
๙	โกฐสอ	ราก	<i>Angelica dahurica</i> (Hoffm.) Benth. & Hook.f. ex Franch. & Sav. var. <i>dahurica</i>	Angelicae Dahuricae Radix	๔ กรัม
๑๐	ขิง	เหง้า	<i>Zingiber officinale</i> Roscoe	Zingiberis Officinalis Rhizoma	๔ กรัม
๑๑	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้ม เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Macis	๔ กรัม
๑๒	ดีปลี	ช่อผล	<i>Piper retrofractum</i> Vahl	Piperis Retrofracti Fructus	๔ กรัม
๑๓	เทียนขาว	ผล	<i>Cuminum cyminum</i> L.	Cumini Cymini Fructus	๔ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๑๐๔ กรัม
๑๔	เทียนดำ	เมล็ด	<i>Nigella sativa</i> L.	Nigellae Sativae Semen	๔ กรัม
๑๕	เทียนแดง	เมล็ด	<i>Lepidium sativum</i> L.	Lepidii Sativi Semen	๔ กรัม
๑๖	เทียนยาวพาลี	ผล	<i>Trachyspermum ammi</i> (L.) Sprague	Trachyspermi Ammi Fructus	๔ กรัม
๑๗	เทียนสัตตบุษย์	ผล	<i>Pimpinella anisum</i> L.	Pimpinellae Anisi Fructus	๔ กรัม
๑๘	เปราะหอม	เหง้า	<i>Kaempferia galanga</i> L.	Kaempferiae Galangae Rhizoma	๔ กรัม
๑๙	พิมเสนต้น	ใบ	<i>Pogostemon cablin</i> (Blanco) Benth.	Pogostemonis Cabinis Folium	๔ กรัม
๒๐	ลูกจันทร์	เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Semen	๔ กรัม
๒๑	ลูกผักชีลา	ผล	<i>Coriandrum sativum</i> L.	Coriandri Sativi Fructus	๔ กรัม
๒๒	สมุลแว้ง	เปลือก ต้น	<i>Cinnamomum</i> <i>bejolghota</i> (Buch.-Ham.) Sweet	Cinnamomi Bejolghotae Cortex	๔ กรัม

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ พ.ศ. ๒๕๕๖
๔. สรรพคุณ บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ บรรเทาอาการอุจจาระธาตุพิการ ท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูกหรือมีเลือดปน และท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้
๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ ชนิดผง

๕.๑.๑ ขนาดบรรจุของละ ๑ กรัม

ผู้ใหญ่ กินครั้งละ ๑ ซอง ละลายน้ำกระสายยาหรือน้ำต้มสุก (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่) วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น เมื่อมีอาการ

๕.๑.๒ ขนาดบรรจุของละ ๕๐๐ มิลลิกรัม

เด็ก อายุ ๖-๑๒ ปี กินครั้งละ ๑ ซอง ละลายน้ำกระสายยาหรือน้ำต้มสุก (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่) วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น เมื่อมีอาการ

กระสายยาที่ใช้ กรณีแก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ ใช้กระเทียม ๓ กลีบ ทุบขงน้ำร้อนหรือใช้ใบกะเพรา ต้มเป็นน้ำกระสายยา กรณีบรรเทาอาการอุจจาระธาตุพิการ ท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูกหรือมีเลือดปน และท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้ ใช้เปลือกแคหรือเปลือกสะเดา หรือเปลือกลูกทับทิมต้ม แทรกกับน้ำปูนใสเป็นน้ำกระสายยา

๕.๒ ชนิดแคปซูล

๕.๒.๑ ขนาดบรรจุแคปซูลละ ๕๐๐ มิลลิกรัม

ผู้ใหญ่ กินครั้งละ ๒ แคปซูล วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น เมื่อมีอาการ

๕.๒.๒ ขนาดบรรจุแคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม

เด็ก อายุ ๖-๑๒ ปี กินครั้งละ ๒ แคปซูล วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น เมื่อ

มีอาการ

๖. ข้อห้ามใช้ ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่

๗. คำเตือน ไม่มี

๘. ข้อควรระวัง

- ควรระวังการกินร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelet)

- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับและไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้

- ในกรณีท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ ใช้ไม่เกิน ๑ วัน หากอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ไม่มี

๑๐. ขนาดบรรจุ

๑๐.๑ บรรจุซองที่กันความชื้น แล้วบรรจุซองลงในกล่อง จำนวนไม่เกิน ๓๐ ซอง (น้ำหนักผงยาของละ ๕๐๐ มิลลิกรัม หรือ ๑ กรัม)

๑๐.๒ บรรจุในขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว จำนวนไม่เกิน ๑๒๐ แคปซูล หรือบรรจุแผงบลิสเตอร์ไม่เกินแผงละ ๑๐ แคปซูล (น้ำหนักผงยาแคปซูลละ ๒๕๐ หรือ ๕๐๐ มิลลิกรัม)

(๑๒) ยาหอมนวโกฐ

๑. ชื่อยา ยาหอมนวโกฐ ชนิดผง

๒. สูตรตำรับยา ยาผง บรรจุผงยาหอมนวโกฐ ซองละ ๑ กรัม

๒.๑ ตำรายาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละตินของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๒๑๒ กรัม
๑	กระดอม	ผล*	<i>Gymnopetalum chinense</i> (Lour.) Merr.	Gymnopetali Fructus	๔ กรัม
๒	กระลำพัก	แก่นที่มีราลง	<i>Excoecaria agallocha</i> L. หรือ <i>Euphorbia antiquorum</i> L.	Excoecariae Agallochae Lignum หรือ Euphorbiae Antiquori Lignum	๔ กรัม
๓	กระวาน	ผล	<i>Wurfbainia vera</i> (Blackw.) Skornick. & A.D.Poulsen (<i>Amomum</i>	Wurfbainiae Verae Fructus (Amomi Krervanh Fructus)	๔ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๒๑๒ กรัม
			<i>krervanh</i> Pierre ex Gagnep)		
๔	กฤษณา	แก่น ที่มีราลง	<i>Aquilaria crassna</i> Pierre ex Lecomte หรือ <i>Aquilaria malaccensis</i> Lam.	Aquilariae Resinatum Lignum	๔ กรัม
๕	กานพลู	ดอกตูม ก่อนบาน	<i>Syzygium aromaticum</i> (L.) Merr. & L.M. Perry	Caryophylli Flos	๔ กรัม
๖	โกฐกระดูก	ราก	<i>Aucklandia lappa</i> Decne	Aucklandiae Lappae Radix	๔ กรัม
๗	โกฐก้านพร้าว	รากและ เหง้า	<i>Neopicrorhiza</i> <i>scrophulariiflora</i> (Pennell) Hong	Neopicrorhizae Scrophulariiflorae Radix et Rhizoma	๔ กรัม
๘	โกฐเขมา	เหง้า	<i>Atractylodes lancea</i> (Thunb.) DC.	Atractylodis Lanceae Rhizoma	๔ กรัม
๙	โกฐจุฬาลัมพา	ส่วนเหนือ ดิน	<i>Artemisia annua</i> L.	Artemisiae Annuae Herba	๔ กรัม
๑๐	โกฐกฐามังสี	รากและ เหง้า	<i>Nardostachys</i> <i>jatamansi</i> (D.Don) DC	Nardostachyos Radix et Rhizoma	๔ กรัม
๑๑	โกฐเชียง	รากแขนง	<i>Angelica sinensis</i> (Oliv.) Diels	Angelicae Sinensis Radix Lateralis	๔ กรัม
๑๒	โกฐพุงปลา	ปุ่มทูด	<i>Terminalia chebula</i> Retz.	Terminaliae Chebulae Galla	๔ กรัม
๑๓	โกฐสอ	ราก	<i>Angelica dahurica</i> (Hoffm.) Benth. & Hook.f. ex Franch. & Sav. var. <i>dahurica</i>	Angelicae Dahuricae Radix	๔ กรัม
๑๔	โกฐหัวบัว	เหง้า	<i>Ligusticum sinense</i> Oliv. cv. <i>Chuanxiong</i>	Chuanxiong Rhizoma	๔ กรัม
๑๕	ขอนดอก	แก่น ที่มีราลง	<i>Mimusops elengi</i> L. หรือ <i>Lagerstroemia</i> <i>floribunda</i> Jack	Mimusopsis Elengi Lignum หรือ Lagerstroemiae Floribundae Lignum	๔ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๒๑๒ กรัม
๑๖	จันทน์แดง หรือ ลักจัน	แก่น (จันทน์แดง) หรือ แก่นที่มี รากลง (ลักจัน)	<i>Pterocarpus santalinus</i> L. f. หรือ <i>Dracaena</i> <i>cochinchinensis</i> (Lour.) S. C. Chen	Santali Rubri Lignum หรือ Dracaenae Cochinchinensis Lignum	๔ กรัม
๑๗	จันทน์เทศ	แก่น	<i>Santalum album</i> L.	Santali Albi Lignum	๔ กรัม
๑๘	ชะลูด	เปลือก เถา	<i>Alyxia reinwardtii</i> Blume	Alyxiae Reinwardtii Cortex	๔ กรัม
๑๙	ชะเอมเทศ	รากและ เหง้า	<i>Glycyrrhiza glabra</i> L.	Glycyrrhizae Glabrae Radix et Rhizoma	๔ กรัม
๒๐	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้ม เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Macis	๔ กรัม
๒๑	เทียนเกล็ดหอย	เมล็ด	<i>Plantago ovata</i> Forssk.	Plantaginis Ovatae Semen	๔ กรัม
๒๒	เทียนขาว	ผล	<i>Cuminum cyminum</i> L.	Cumini Cymini Fructus	๔ กรัม
๒๓	เทียน ข้าวเปลือก	ผล	<i>Foeniculum vulgare</i> Mill	Foeniculi Dulcis Fructus	๔ กรัม
๒๔	เทียนดำ	เมล็ด	<i>Nigella sativa</i> L.	Nigellae Sativae Semen	๔ กรัม
๒๕	เทียนแดง	เมล็ด	<i>Lepidium sativum</i> L.	Lepidii Sativi Semen	๔ กรัม
๒๖	เทียนตากบ	ผล	<i>Carum carvi</i> L.	Cari Carvi Fructus	๔ กรัม
๒๗	เทียนตาดักแตน	ผล	<i>Anethum graveolens</i> L.	Anethi Graveolens Fructus	๔ กรัม
๒๘	เทียนยาวพาลี	ผล	<i>Trachyspermum ammi</i> (L.) Sprague	Trachyspermi Ammi Fructus	๔ กรัม
๒๙	เทียนสกัดบุษย์	ผล	<i>Pimpinella anisum</i> L.	Pimpinellae Anisi Fructus	๔ กรัม
๓๐	บอระเพ็ด	เถา	<i>Tinospora crispa</i> L. Hook f. & Thomson	Tinosporae Crispae Caulis	๔ กรัม
๓๑	บัวหลวง	เกสรเพศ ผู้	<i>Nelumbo nucifera</i> Gaertn.	Nelumbinis Stamen	๔ กรัม
๓๒	บุนนาค	ดอก	<i>Mesua ferrea</i> L.	Mesuae Ferreae Flos	๔ กรัม
๓๓	เปราะหอม	เหง้า	<i>Kaempferia galanga</i> L.	Kaempferiae Galangae Rhizoma	๔ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๒๑๒ กรัม
๓๔	แฝกหอม	ราก	<i>Ophiopogon intermedius</i> D.Don	Ophiopogonis Intermedis Radix	๔ กรัม
๓๕	พิกุล	ดอก	<i>Mimusops elengi</i> L.	Mimusopsis Elengi Flos	๔ กรัม
๓๖	มะขามป้อม	เนื้อผล	<i>Phyllanthus emblica</i> L.	Phyllanthi Emblicae Pericarpium	๔ กรัม
๓๗	มะลิ	ดอก	<i>Jasminum sambac</i> (L.) Aiton	Jasmini Sambaci Flos	๔ กรัม
๓๘	ราชดัด	ผล	<i>Brucea javanica</i> (L.) Merr.	Bruceae Fructus	๔ กรัม
๓๙	ลูกจันทร์	เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Semen	๔ กรัม
๔๐	ลูกผักชีลา	ผล	<i>Coriandrum sativum</i> L.	Coriandri Sativi Fructus	๔ กรัม
๔๑	สน	แก่น	<i>Pinus latteri</i> Mason	Pini Lateri Lignum	๔ กรัม
๔๒	สมอพิเภก	เนื้อผล	<i>Terminalia bellirica</i> (Gaertn.) Roxb.	Terminaliae Belliricae Pericarpium	๔ กรัม
๔๓	สมุลแว้ง	เปลือกต้น	<i>Cinnamomum bejolghota</i> (Buch.- Ham.) Sweet	Cinnamomi Bejolghotae Cortex	๔ กรัม
๔๔	ล็กชี	แก่น	<i>Maclura cochinchinensis</i> (Lour.) Corner	Maclurae Cochinchinensidis Lignum	๔ กรัม
๔๕	สารพัดพิษ	ผล	<i>Sophora tomentosa</i> L.	Sophorae Tomentosae Fructus	๔ กรัม
๔๖	สารภี	ดอก	<i>Mammea siamensis</i> T. Anderson	Mammeae Siamensis Flos	๔ กรัม
๔๗	หญ้าตีนนก	ทั้งต้น	<i>Digitaria ciliaris</i> (Retz.) Koeler	Digitariae Ciliaridis Herba	๔ กรัม
๔๘	แห้วหมู	เหง้า	<i>Cyperus rotundus</i> L.	Cyperi Rhizoma	๔ กรัม
๔๙	อบเชยญวน	เปลือกต้น	<i>Cinnamomum loureiroi</i> Nees	Cinnamomi Loureirii Cortex	๔ กรัม
๕๐	ขิง	เหง้า	<i>Zingiber officinale</i> Roscoe	Zingiberis Officinalis Rhizoma	๓ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๒๑๒ กรัม
๕๑	เจตมูลเพลิงแดง	ราก	<i>Plumbago indica</i> L.	Plumbagonis Indicae Radix	๓ กรัม
๕๒	ข้าพลุ	ราก	<i>Piper sarmentosum</i> Roxb.	Piperis Sarmentosi Radix	๓ กรัม
๕๓	ตีป्ली	ช่อดอก	<i>Piper retrofractum</i> Vahl	Piperis Retrofracti Fructus	๓ กรัม
๕๔	สะค้าน	เถา	<i>Piper wallichii</i> (Miq.) Hand.-Mazz.	Piperis Wallichii Caulis	๓ กรัม
๕๕	พิมเสน	-	Borneol	Borneolum	๑ กรัม

* ผลกระทวมไม่ใช้ผลสุก เนื่องจากผลสุกจะมีพิษ

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา ตำราเวชศึกษา แพทยศาสตร์สังเขป เล่ม ๑ พระยาพิศณุประสาทเวช ร.ศ. ๑๒๗

๔. สรรพคุณ แก้ลมวิงเวียน คลื่นเหียน อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ แก้ลมปลายไข้ (หลังจาก
ฟื้นไข้แล้วยังมีอาการ เช่น คลื่นเหียน วิงเวียน เบื่ออาหาร ท้องอืด และอ่อนเพลีย)

๕. ขนาดและวิธีใช้ กินครั้งละ ๑-๒ ของ ละลายน้ำกระสายยาหรือน้ำต้มสุก (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่) เมื่อมี
อาการ ทุก ๓-๔ ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ ๓ ครั้ง

กระสายยาที่ใช้

- แก้ลมวิงเวียน คลื่นเหียน อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ ใช้น้ำลูกผักชี (๑๕ กรัม) หรือ
เทียนดำ (๑๕ กรัม) ต้มเป็นน้ำกระสายยา

- แก้ลมปลายไข้ ใช้ก้านสะเดา (๓๓ ก้าน หรือ ๑๕ กรัม) ลูกกระทวม (๗ ลูก หรือ ๑๕ กรัม) และ
เถาบอระเพ็ด (๗ องคุลี หรือ ๑๕ กรัม) ต้มเป็นน้ำกระสายยา

๖. ข้อห้ามใช้ ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้มีไข้

๗. คำเตือน ไม่มี

๘. ข้อควรระวัง

- ควรระวังการกินร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของ
เกล็ดเลือด (antiplatelet)

- ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ไม่มี

๑๐. ขนาดบรรจุ บรรจุซองที่กันความชื้น แล้วบรรจุของลงในกล่อง จำนวนไม่ ๓๐ ซอง (น้ำหนักผงยาของ
ละ ๑ กรัม)

(๑๓) ยาวิสัมพยาใหญ่

๑. ชื่อยา ยาวิสัมพยาใหญ่ ชนิดผง ชนิดแคปซูล

๒. สูตรตำรับยา

ยาผง บรรจุผงยาวิสัมพยาใหญ่ ของละ ๑ กรัม

ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุผงยาวิสัมพยาใหญ่ แคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม

๒.๑ ตำรายาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๑๐๘ กรัม
๑	ตีป्ली	ช่อผล	<i>Piper retrofractum</i> Vahl	Piperis Retrofracti Fructus	๕๔ กรัม
๒	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้มเมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Macis	๘ กรัม
๓	ลูกจันทน์	เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Semen	๘ กรัม
๔	ลูกผักชีลา	ผล	<i>Coriandrum sativum</i> L.	Coriandri Sativi Fructus	๘ กรัม
๕	กระวาน	ผล	<i>Wurfbainia vera</i> (Blackw.) Skornick. & A.D.Poulsen (<i>Amomum</i> <i>krevanh</i> Pierre ex Gagnep)	Wurfbainiae Verae Fructus (Amomi Krevanh Fructus)	๒ กรัม
๖	กานพลู	ดอกตูมก่อน บาน	<i>Syzygium aromaticum</i> (L.) Merr. & L.M. Perry	Caryophylli Flos	๒ กรัม
๗	โกฐเขมา	เหง้า	<i>Atractylodes lancea</i> (Thunb.) DC.	Atractylodis Lanceae Rhizoma	๒ กรัม
๘	โกฐจุฬาลัมพา	ส่วนเหนือ ดิน	<i>Artemisia annua</i> L.	Artemisiae Annuae Herba	๒ กรัม
๙	โกฐเชียง	รากแขนง	<i>Angelica sinensis</i> (Oliv.) Diels	Angelicae Sinensis Radix Lateralis	๒ กรัม
๑๐	โกฐสอ	ราก	<i>Angelica dahurica</i> (Hoffm.) Benth. & Hook.f. ex Franch. & Sav. var. <i>dahurica</i>	Angelicae Dahuricae Radix	๒ กรัม
๑๑	โกฐหัวบัว	เหง้า	<i>Ligusticum sinense</i> Oliv. cv. <i>Chuanxiong</i>	Chuanxiong Rhizoma	๒ กรัม
๑๒	ขิงแห้ง	เหง้า	<i>Zingiber officinale</i> Roscoe	Zingiberis Officinalis Rhizoma Preparata	๒ กรัม
๑๓	บอระเพ็ด	เถา	<i>Tinospora crispa</i> (L.) Hook. f. & Thomson	Tinosporae Crispae Caulis	๒ กรัม
๑๔	พญารากขาว	ราก	<i>Albizia lucidior</i> (Steud.) I.C. Nielsen	Albiziae Lucidioris Radix	๒ กรัม
๑๕	ว่านน้ำ	เหง้า	<i>Acorus calamus</i> L.	Acori Calami Rhizoma	๒ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๑๐๘ กรัม
๑๖	สมอเทศ	เนื้อผล	<i>Terminalia chebula</i> Retz.	Terminaliae Chebulae Pericarpium Importa	๒ กรัม
๑๗	สมอไทย	เนื้อผล	<i>Terminalia chebula</i> Retz.	Terminaliae Chebulae Pericarpium	๒ กรัม
๑๘	สมุลแว้ง	เปลือกต้น	<i>Cinnamomum</i> <i>bejolghota</i> (Buch.-Ham.) Sweet	Cinnamomi Bejolghotae Cortex	๒ กรัม
๑๙	อบเชย	เปลือกต้น	<i>Cinnamomum iners</i> Reinw. ex Blume	Cinnamomi Cortex	๒ กรัม

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา

๑. ตำราเวชศึกษา แพทย์ศาสตร์สังเขป เล่ม ๑ พระยาพิศณุประสาทเวช ร.ศ.๑๒๗

๒. ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติ บัญชียาจากสมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒

๔. สรรพคุณ บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ จุกเสียด

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ ชนิดผง กินครั้งละ ๑ ชอง ละลายน้ำต้มสุก (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่) หรือผสมน้ำผึ้ง ทุก ๔ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

๕.๒ ชนิดแคปซูล กินครั้งละ ๔ แคปซูล ทุก ๔ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

๖. ข้อห้ามใช้ ห้ามใช้หญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่

๗. คำเตือน ไม่มี

๘. ข้อควรระวัง

- ควรระวังการกินร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelet)

- ควรระวังการใช้ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีข้อผลดีปัส (ดอกดีปัส) ในปริมาณสูง

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ไม่มี

๑๐. ขนาดบรรจุ

๑๐.๑ ชนิดผง บรรจุซองที่กันความชื้น แล้วบรรจุซองลงในกล่อง จำนวนไม่เกิน ๓๐ ซอง (น้ำหนักผงยาซองละ ๑ กรัม)

๑๐.๒ ชนิดแคปซูล บรรจุในขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว หรือบรรจุแผงบลิสเตอร์ไม่เกินแผงละ ๑๐ แคปซูล จำนวนไม่เกิน ๑๒๐ แคปซูล (น้ำหนักผงยาแคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม)

(๑๔) ยามันทธาตุ

๑. ชื่อยา ยามันทธาตุ ชนิดผง ชนิดแคปซูล

๒. สูตรตำรับ

ยาผง บรรจุมงยามันทธาตุ ของละ ๕๐๐ มิลลิกรัม

ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุมงยามันทธาตุ แคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม

๒.๑ ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๙๓ กรัม
๑.	ขิงแห้ง	เหง้า	<i>Zingiber officinale</i> Roscoe	Zingiberis Officinalis Rhizoma Preparata	๙ กรัม
๒.	เบญจानी	ปุ่มหูด	<i>Quercus infectoria</i> G. Olivier	Querci Infectoriae Galla	๙ กรัม
๓.	กระเทียม	หัว	<i>Allium sativum</i> L.	Allii Sativi Bulbus	๓ กรัม
๔.	กานพลู	ดอกตูม ก่อนบาน	<i>Syzygium aromaticum</i> (L.) Merr. & L.M. Perry	Caryophylli Flos	๓ กรัม
๕.	การบูร	-	Camphor	Camphora	๓ กรัม
๖.	โกฐเขมา	เหง้า	<i>Atractylodes lancea</i> (Thunb.) DC.	Atractylodis Lanceae Rhizoma	๓ กรัม
๗.	โกฐจุฬาลัมพา	ส่วนเหนือ ดิน	<i>Artemisia annua</i> L.	Artemisiae Annuae Herba	๓ กรัม
๘.	โกฐเชียง	รากแขนง	<i>Angelica sinensis</i> (Oliv.) Diels	Angelicae Sinensis Radix Lateralis	๓ กรัม
๙.	โกฐสอ	ราก	<i>Angelica dahurica</i> (Hoffm.) Benth. & Hook.f. ex Franch. & Sav. var. <i>dahurica</i>	Angelicae Dahuricae Radix	๓ กรัม
๑๐.	โกฐหัวบัว	เหง้า	<i>Ligusticum sinense</i> Oliv. cv. <i>Chuanxiong</i>	Chuanxiong Rhizoma	๓ กรัม
๑๑.	จันทน์แดง หรือ ลักจั่น	แก่น (จันทน์ แดง) หรือ แก่นที่มีรา ลง (ลักจั่น)	<i>Pterocarpus santalinus</i> L. f. หรือ <i>Dracaena</i> <i>cochinchinensis</i> (Lour.) S. C. Chen	Santali Rubri Lignum หรือ Dracaenae Cochinchinensis Lignum	๓ กรัม
๑๒.	จันทน์เทศ	แก่น	<i>Santalum album</i> L.	Santali Albi Lignum	๓ กรัม
๑๓.	เจตมูลเพลิงแดง	ราก	<i>Plumbago indica</i> L.	Plumbagonis Indicae Radix	๓ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๙๓ กรัม
๑๔.	ข้าพลุ	ราก	<i>Piper sarmentosum</i> Roxb.	Piperis Sarmentosi Radix	๓ กรัม
๑๕.	ตีปลี	ช่อผล	<i>Piper retrofractum</i> Vahl	Piperis Retrofracti Fructus	๓ กรัม
๑๖.	เทียนขาว	ผล	<i>Cuminum cyminum</i> L.	Cumini Cymini Fructus	๓ กรัม
๑๗.	เทียนข้าวเปลือก	ผล	<i>Foeniculum vulgare</i> Mill.	Foeniculi Dulcis Fructus	๓ กรัม
๑๘.	เทียนดำ	เมล็ด	<i>Nigella sativa</i> L.	Nigellae Sativae Semen	๓ กรัม
๑๙.	เทียนแดง	เมล็ด	<i>Lepidium sativum</i> L.	Lepidii Sativi Semen	๓ กรัม
๒๐.	เทียนตาตุ๊กแตน	ผล	<i>Anethum graveolens</i> L.	Anethi Graveolens Fructus	๓ กรัม
๒๑.	พริกไทยล่อน	เมล็ดจาก ผลสุก	<i>Piper nigrum</i> L.	Piperis Nigri Semen	๓ กรัม
๒๒.	โมกมัน	เปลือกต้น	<i>Wrightia pubescens</i> R. Br.	Wrightiae Pubescencis Cortex	๓ กรัม
๒๓.	ลูกจันทน์	เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Semen	๓ กรัม
๒๔.	ลูกผักชีล้อม	ผล	<i>Cnidium monnieri</i> L.	Cnidii Monnieri Fructus	๓ กรัม
๒๕.	ลูกผักชีลา	ผล	<i>Coriandrum sativum</i> L.	Coriandri Sativi Fructus	๓ กรัม
๒๖.	สมุลแว้ง	เปลือกต้น	<i>Cinnamomum bejolghota</i> (Buch.-Ham.) Sweet	Cinnamomi Bejolghotae Cortex	๓ กรัม
๒๗.	สะค้าน	เถา	<i>Piper wallichii</i> (Miq.) Hand.-Mazz.	Piperis Wallichii Caulis	๒ กรัม

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา

๑. สูตรตำรับที่ใกล้เคียงตำรับนี้ พบในตำราเวชศึกษา แพทย์ศาสตร์สังเขป เล่ม ๑ พระยาพิศณุประสาธ
เวช ร.ศ. ๑๒๗

๒. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ พ.ศ. ๒๕๕๖

๓. ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติ บัญชียาจากสมุนไพร พ.ศ.
๒๕๖๒

๔. สรรพคุณ บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ แก้อาตุไม่ปกติ

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ ชนิดผง

๕.๑.๑ ผู้ใหญ่ กินครั้งละ ๒ ของ ละลายน้ำต้มสุก (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่) วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น

๕.๑.๒ เด็ก ๖-๑๒ ปี กินครั้งละ ๑ ของ ละลายน้ำต้มสุก (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่) วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น

๕.๒ ชนิดแคปซูล

๕.๒.๑ ผู้ใหญ่ กินครั้งละ ๔ แคปซูล วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น

๕.๒.๒ เด็ก ๖-๑๒ ปี กินครั้งละ ๒ แคปซูล วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น

๖. ข้อห้ามใช้

- ห้ามใช้ในเด็กอายุต่ำกว่า ๑ ปี เนื่องจากเป็นยาระสร้อน ทำให้ลิ้น ปากแสบร้อนได้

- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่

๗. คำเตือน ไม่มี

๘. ข้อควรระวัง

- ควรระวังการกินร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)

- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับและไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ไม่มี

๑๐. ขนาดบรรจุ

๑๐.๑ ชนิดผง บรรจุของที่กันความชื้น แล้วบรรจุของลงในกล่องจำนวนไม่เกิน ๓๐ ของ (น้ำหนักผงยาของละ ๕๐๐ มิลลิกรัม)

๑๐.๒ ชนิดแคปซูล บรรจุในขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว จำนวนไม่เกิน ๑๒๐ แคปซูลหรือบรรจุแผงบลิสเตอร์ไม่เกินแผงละ ๑๐ แคปซูล (น้ำหนักผงยาแคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม)

(๑๕) ยาประสะเจตพังคี่

๑. ชื่อยา ยาประสะเจตพังคี่ ชนิดผง ชนิดแคปซูล

๒. สูตรตำรับ

ยามง บรรจุผงยาประสะเจตพังคี่ ของละ ๑ กรัม

ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุผงยาประสะเจตพังคี่ แคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม

๒.๑ ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละตินของเครื่องยา	น้ำหนักยา
๑.	เจตพังคี่	ราก	<i>Croton crassifolius</i> Geiseler	<i>Crotonis Crassifolii</i> Radix	๓๓ กรัม
๒.	ข่า	เหง้า	<i>Alpinia galanga</i> (L.) Willd.	<i>Alpiniae Galangae</i> Rhizoma	๑๖ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๖๖ กรัม
๓.	บอระเพ็ด	เถา	<i>Tinospora crispa</i> L. Hook. f. & Thomson	Tinosporae Crispae Caulis	๒ กรัม
๔.	พริกไทยล่อน	เมล็ดจาก ผลสุก	<i>Piper nigrum</i> L.	Piperis Nigri Semen	๒ กรัม
๕.	ระย่อม	ราก	<i>Rauvolfia serpentina</i> (L.) Benth. ex Kurz	Rauvolfiae Serpentinae Radix	๒ กรัม
๖.	กระวาน	ผล	<i>Wurfbainia vera</i> (Blackw.) Skornick. & A.D.Poulsen (<i>Amomum</i> <i>krevanh</i> Pierre ex Gagnep)	Wurfbainiae Verae Fructus (Amomi Krevanh Fructus)	๑ กรัม
๗.	กรุงเขมา	ราก	<i>Cissampelos pareira</i> L. var. <i>hirsuta</i> (Buch. ex DC.) Forman	Cissampelotis Paireirae Radix	๑ กรัม
๘.	กานพลู	ดอกตูม ก่อนบาน	<i>Syzygium aromaticum</i> (L.) Merr. & L.M. Perry	Caryophylli Flos	๑ กรัม
๙.	การบูร	-	Camphor	Camphora	๑ กรัม
๑๐.	เกลือสินเธาว์*	-	Sodium chloride	Natrii Chloridum "Sintao"	๑ กรัม
๑๑.	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้ม เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Macis	๑ กรัม
๑๒.	ใบกระวาน	ใบ	<i>Laurus nobilis</i> L.	Lauri Nobilidis Folium	๑ กรัม
๑๓.	พญารากขาว	ราก	<i>Albizia lucidior</i> (Steud.) I.C. Nielsen	Albiziae Lucidioris Radix	๑ กรัม
๑๔.	ลูกจันทน์	เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Semen	๑ กรัม
๑๕.	สมอทะเล	ผล	<i>Shirakiopsis indica</i> (Willd.) Esser	Shirakiopi Indicae Fructus	๑ กรัม
๑๖.	หว่า	เปลือกต้น	<i>Syzygium cumini</i> (L.) Skeels	Syzygii Cumini Cortex	๑ กรัม

* เกลือสินเธาว์ที่ใช้เป็นเกลือภูเขาหรือเอือด เช่น เกลือสินเธาว์จากอำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน, อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย และอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา

๑. สูตรตำรับที่ใกล้เคียงตำรับนี้ พบในตำราเวชศึกษา แพทย์ศาสตร์สังเขป เล่ม ๑ พระยาพิศณุประสาท เวช ร.ศ.๑๒๗

๒. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ พ.ศ. ๒๕๕๖

๓. ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติ บัญชียาจากสมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒

๔. สรรพคุณ แก้กษัยจุกเสียด ขับผายลม

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ ชนิดผง กินครั้งละ ๑ ชอง ละลายน้ำต้มสุก (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่) วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า เย็น

๕.๒ ชนิดแคปซูล กินครั้งละ ๒-๔ แคปซูล วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า เย็น

๖. ข้อห้ามใช้ ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่

๗. คำเตือน ไม่มี

๘. ข้อควรระวัง ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับและไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ไม่มี

๑๐. ขนาดบรรจุ

๑๐.๑ ชนิดผง บรรจุซองที่กันความชื้น แล้วบรรจุของลงในกล่อง จำนวนไม่เกิน ๓๐ ชอง (น้ำหนักผงยาชองละ ๑ กรัม)

๑๐.๒ ชนิดแคปซูล บรรจุในขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว จำนวนไม่เกิน ๑๒๐ แคปซูล หรือบรรจุแผงบลิสเตอร์ไม่เกินแผงละ ๑๐ แคปซูล (น้ำหนักผงยาแคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม)

(๑๖) ยามหาจักรใหญ่

๑. ชื่อยา ยามหาจักรใหญ่ ชนิดผง ชนิดแคปซูล

๒. สูตรตำรับ

ยาผง บรรจุผงยามหาจักรใหญ่ ชองละ ๕๐๐ มิลลิกรัม

ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุผงยามหาจักรใหญ่ แคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม

๒.๑ ตัวอย่างสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละตินของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๑๑๔ กรัม
๑	กระพังไหม	ใบ	<i>Oxystelma esculentum</i> L. f. Sm.	<i>Oxystelmae esculenti</i> Folium	๖๐ กรัม
๒	ยาดำ	ยางจากใบ	<i>Aloe vera</i> (L.) Burm. f. หรือ <i>Aloe ferox</i> Mill.	<i>Aloin</i> Preparata	๘ กรัม*
๓	กระเทียม	หัว	<i>Allium sativum</i> L.	<i>Allii Sativi</i> Bulbus	๒ กรัม
๔	กระวาน	ผล	<i>Wurfbainia vera</i> (Blackw.) Skornick. & A.D.Poulsen (<i>Amomum</i>	<i>Wurfbainiae Verae</i> Fructus	๒ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๑๑๔ กรัม
			<i>krervanh</i> Pierre ex Gagnep)	(Amomi Krervanh Fructus)	
๕	กานพลู	ดอกตูม ก่อนบาน	<i>Syzygium aromaticum</i> (L.) Merr. & L.M. Perry	<i>Caryophylli Flos</i>	๒ กรัม
๖	โกฐกระดูก	ราก	<i>Aucklandia lappa</i> Decne	<i>Aucklandiae Lappae</i> Radix	๒ กรัม
๗	โกฐก้านพร้าว	รากและ เหง้า	<i>Neopicrorhiza</i> <i>scrophulariiflora</i> (Pennell) Hong	<i>Neopicrorhizae</i> <i>Scrophulariiflorae</i> Radix et Rhizoma	๒ กรัม
๘	โกฐเขมา	เหง้า	<i>Atractylodes lancea</i> (Thunb.) DC.	<i>Atractylodis Lanceae</i> Rhizoma	๒ กรัม
๙	โกฐพุงปลา	ปุ่มหูด	<i>Terminalia chebula</i> Retz.	<i>Terminaliae</i> <i>Chebulae Galla</i>	๒ กรัม
๑๐	โกฐสอ	ราก	<i>Angelica dahurica</i> (Hoffm.) Benth. & Hook.f. ex Franch. & Sav. var. <i>dahurica</i>	<i>Angelicae Dahuricae</i> Radix	๒ กรัม
๑๑	ขมิ้นอ้อย	เหง้า	<i>Curcuma</i> sp. "Khamin Oi"	<i>Khamin Oi Rhizoma</i>	๒ กรัม
๑๒	ชะเอมเทศ	รากและ เหง้า	<i>Glycyrrhiza glabra</i> L.	<i>Glycyrrhizae Grabrae</i> Radix et Rhizoma	๒ กรัม
๑๓	ดอกจันทร์	เยื่อหุ้ม เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	<i>Myristicae Macis</i>	๒ กรัม
๑๔	เทียนขาว	ผล	<i>Cuminum cyminum</i> L.	<i>Cumini Cymini</i> Fructus	๒ กรัม
๑๕	เทียนข้าวเปลือก	ผล	<i>Foeniculum vulgare</i> Mill.	<i>Foeniculi Dulcis</i> Fructus	๒ กรัม
๑๖	เทียนดำ	เมล็ด	<i>Nigella sativa</i> L.	<i>Nigellae Sativae</i> Semen	๒ กรัม
๑๗	เทียนแดง	เมล็ด	<i>Lepidium sativum</i> L.	<i>Lepidii Sativi Semen</i>	๒ กรัม
๑๘	เทียนเขาวาฬ	ผล	<i>Trachyspermum ammi</i> (L.) Sprague	<i>Trachyspermi Ammi</i> Fructus	๒ กรัม
๑๙	มะขามป้อม	เนื้อผล	<i>Phyllanthus emblica</i> L.	<i>Phyllanthi Emblicae</i> Pericarpium	๒ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๑๑๔ กรัม
๒๐	ลูกจันทน์	เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Semen	๒ กรัม
๒๑	ลูกผักชีลา	ผล	<i>Coriandrum sativum</i> L.	Coriandri Sativi Fructus	๒ กรัม
๒๒	สมอไทย	เนื้อผล	<i>Terminalia chebula</i> Retz.	Terminaliae Chebulae Pericarpium	๒ กรัม
๒๓	สมอพิเภก	เนื้อผล	<i>Terminalia bellirica</i> (Gaertn.) Roxb.	Terminaliae Belliricae Pericarpium	๒ กรัม
๒๔	สารส้ม	-	Anhydrous aluminium ammonium sulfate	Alumen Anhydricus	๒ กรัม*
๒๕	โหระพา	ใบ	<i>Ocimum basilicum</i> L.	Ocimi Basilici Folium	๒ กรัม

* น้ำหนักของตัวยาที่ผ่านการเตรียมวัตถุดิบก่อนใช้ปรุงยา

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา สูตรตำรับที่ใกล้เคียงตำรับนี้ พบใน

๑. ตำราเวชศึกษา แพทย์ศาสตร์สังเขป เล่ม ๑ พระยาพิศณุประสาทเวช ร.ศ.๑๒๗

๒. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ พ.ศ. ๒๕๕๖

๓. ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติ บัญชียาจากสมุนไพร พ.ศ.

๒๕๖๒

๔. สรรพคุณ แก้ลมทราง แก้อาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ ชนิดผง

๕.๑.๑ กรณีแก้ลมทราง

เด็กอายุ ๑-๖ ปี กินครั้งละ ๑-๒ ชอง ละลายน้ำต้มสุก (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่)
วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า เย็น

๕.๑.๒ กรณีแก้อาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

เด็กอายุ ๑-๑๒ ปี กินครั้งละ ๑-๓ ชอง ละลายน้ำต้มสุก (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่)
วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า เย็น

๕.๒ ชนิดแคปซูล

เด็กอายุ ๖-๑๒ ปี กินครั้งละ ๒-๖ แคปซูล วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า เย็น

๖. ข้อห้ามใช้ ไม่มี

๗. คำเตือน ไม่มี

๘. ข้อควรระวัง

- ควรระวังการกินร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelet)

- หากรับประทานแล้วมีอาการท้องเสีย ควรหยุดรับประทานยา

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ไม่มี

๑๐. ขนาดบรรจุ

๑๐.๑ ชนิดผง บรรจุซองที่กันความชื้น แล้วบรรจุซองลงในกล่อง จำนวนไม่เกิน ๓๐ ซอง (น้ำหนักผงยาซองละ ๕๐๐ มิลลิกรัม)

๑๐.๒ ชนิดแคปซูล บรรจุในขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว จำนวนไม่เกิน ๑๒๐ แคปซูล หรือบรรจุแผง บลิสเตอร์ไม่เกินแผงละ ๑๐ แคปซูล (น้ำหนักผงยาแคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม)

(๑๗) ยาธรณีสังกะฆาต

๑. ชื่อยา ยาธรณีสังกะฆาต ชนิดผง ชนิดแคปซูล

๒. สูตรตำรับยา

ยามง บรรจุผงยาธรณีสังกะฆาต ซองละ ๕๐๐ มิลลิกรัม

ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุผงยาธรณีสังกะฆาต แคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม

๒.๑ ตำรายาลำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๑๖๐ กรัม
๑	พริกไทยล่อน	เมล็ดจาก ผลสุก	<i>Piper nigrum</i> L.	Piperis Nigri Semen	๙๖ กรัม
๒	ยาดำ	ยางจากใบ	<i>Aloe vera</i> (L.) Burm. f. หรือ <i>Aloe ferox</i> Mill.	Aloin Preparata	๒๐ กรัม*
๓	การบูร	-	Camphor	Camphora	๖ กรัม
๔	มหาหิงค์	ยางจาก ราก	<i>Ferula assa-foetida</i> L. หรือ <i>Ferula foetida</i> L.	Assafoetidae Gumi	๖ กรัม*
๕	สมอไทย	เนื้อผล	<i>Terminalia chebula</i> Retz.	Terminaliae Chebulae Pericarpium	๖ กรัม
๖	รงทอง	ยางจากต้น	<i>Garcinia hanburyi</i> Hook.f.	Gambogia Resina	๔ กรัม*
๗	ผักแพวแดง	ทั้งต้น	<i>Arnebia euchroma</i> (Royle) I.M. Johst.	Arnebiae Euchromae Herba	๒ กรัม
๘	มะขามป้อม	เนื้อผล	<i>Phyllanthus emblica</i> L.	Phyllanthi Emblicae Pericarpium	๒ กรัม
๙	กระดาดขาว	หัว	<i>Alocasia macrorrhizos</i> (L.) G. Don, "KRADAT KHAO"	Alocasiae Alba Cormus	๑ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๑๖๐ กรัม
๑๐	กระดาดแดง	หัว	<i>Alocasia macrorrhizos</i> (L.) G. Don, "KRADAT DAENG"	<i>Alocasiae Rubra</i> Cormus	๑ กรัม
๑๑	กลอย	หัว	<i>Dioscorea hispida</i> Dennst.	<i>Dioscoreae Hispidae</i> Cormus	๑ กรัม
๑๒	กานพลู	ดอกตูม ก่อนบาน	<i>Syzygium aromaticum</i> (L.) Merr. & L.M. Perry	<i>Caryophylli Flos</i>	๑ กรัม
๑๓	โกฐกระดูก	ราก	<i>Aucklandia lappa</i> Decne	<i>Aucklandiae Lappae</i> Radix	๑ กรัม
๑๔	โกฐเขมา	เหง้า	<i>Atractylodes lancea</i> (Thunb.) DC.	<i>Atractylodis Lanceae</i> Rhizoma	๑ กรัม
๑๕	โกฐน้ำเต้า	รากและ เหง้า	<i>Rheum palmatum</i> L. หรือ <i>Rheum officinale</i> Baill. หรือ <i>Rheum</i> <i>tanguticum</i> Maxim. ex Balf.	<i>Rhei Radix et</i> Rhizoma	๑ กรัม
๑๖	ขิงแห้ง	เหง้า	<i>Zingiber officinale</i> Roscoe	<i>Zingiberis Officinalis</i> Rhizoma Preparata	๑ กรัม
๑๗	เจตมูลเพลิงแดง	ราก	<i>Plumbago indica</i> L.	<i>Plumbagonis</i> <i>Indicae Radix</i>	๑ กรัม
๑๘	ชะเอมเทศ	รากและ เหง้า	<i>Glycyrrhiza glabra</i> L.	<i>Glycyrrhizae</i> <i>Grabrae Radix et</i> Rhizoma	๑ กรัม
๑๙	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้ม เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	<i>Myristicae Macis</i>	๑ กรัม
๒๐	ดองดึง	ราก	<i>Gloriosa superba</i> L.	<i>Gloriosae Superbae</i> Radix	๑ กรัม
๒๑	เทียนขาว	ผล	<i>Cuminum cyminum</i> L.	<i>Cumini Cymini</i> Fructus	๑ กรัม
๒๒	เทียนดำ	เมล็ด	<i>Nigella sativa</i> L.	<i>Nigellae Sativae Semen</i>	๑ กรัม
๒๓	บุก	หัว	<i>Amorphophallus</i> <i>paeoniifolius</i> (Dennst.) Nicolson	<i>Amorphalli</i> <i>Paeoniifolii Cormus</i>	๑ กรัม
๒๔	เร่ว	ผล	<i>Amomum uliginosum</i> K.D. Konig	<i>Amomi Uliginosi</i> Fructus	๑ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๑๖๐ กรัม
๒๕	กระวาน	ผล	<i>Wurfbainia vera</i> (Blackw.) Skornick. & A.D.Poulsen (<i>Amomum</i> <i>krervanh</i> Pierre ex Gagnep)	<i>Wurfbainiae Verae</i> Fructus (<i>Amomi Krervanh</i> Fructus)	๑ กรัม
๒๖	ลูกจันทน์	เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	<i>Myristicae Semen</i>	๑ กรัม

* น้ำหนักของตัวยาที่ผ่านการเตรียมวัตถุดิบก่อนใช้ปรุงยา

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา

๑. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ พ.ศ. ๒๕๕๖

๒. ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติ บัญชียาจากสมุนไพร

พ.ศ. ๒๕๖๒

๔. สรรพคุณ แก้กษัยเส้น เถาดาน ท้องผูก

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ ชนิดผง กินครั้งละ ๑-๒ ของ ปลายน้ำต้มสุก (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่) วันละ ๑ ครั้ง ก่อนอาหารเช้าหรือก่อนนอน

๕.๒ ชนิดแคปซูล กินครั้งละ ๒-๔ แคปซูล วันละ ๑ ครั้ง ก่อนอาหารเช้าหรือก่อนนอน

๖. ข้อห้ามใช้ ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ และเด็ก

๗. คำเตือน ควรระวังการใช้ในผู้สูงอายุ

๘. ข้อควรระวัง

- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)

- ควรระวังการใช้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับและไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้

- ควรระวังการใช้ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ไม่มี

๑๐. ขนาดบรรจุ

๑๐.๑ ชนิดผง บรรจุของที่กันความชื้น แล้วบรรจุของลงในกล่อง จำนวนไม่เกิน ๓๐ ของ (น้ำหนักผงยาของละ ๕๐๐ มิลลิกรัม)

๑๐.๒ ชนิดแคปซูล บรรจุในขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว จำนวนไม่เกิน ๑๒๐ แคปซูล หรือบรรจุแผงบลิสเตอร์ไม่เกินแผงละ ๑๐ แคปซูล (น้ำหนักผงยาแคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม)

(๑๘) ยามหานิลแห่งทอง

๑. ชื่อยา ยามหานิลแห่งทอง ชนิดผง ชนิดแคปซูล

๒. สูตรตำรับ

ยาผง บรรจุมงยามหานิลแห้งทอง ซองละ ๕๐๐ มิลลิกรัม

ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุมงยามหานิลแห้งทอง แคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม

๒.๑ ตำรายาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๑๐๓ กรัม
๑	จันทน์แดง หรือ ลักจั่น	แก่น (จันทน์แดง) หรือ แก่นที่มีรา ลง (ลักจั่น)	<i>Pterocarpus santalinus</i> L. f. หรือ <i>Dracaena</i> <i>cochinchinensis</i> (Lour.) S. C. Chen	Santali Rubri Lignum หรือ Dracaenae Cochinchinensis Lignum	๑๐ กรัม
๒	จันทน์เทศ	แก่น	<i>Santalum album</i> L.	Santali Albi Lignum	๑๐ กรัม
๓	พิมเสนต้น	ใบ	<i>Pogostemon cablin</i> (Blanco) Benth.	Pogostemonis Folium	๑๐ กรัม
๔	มะกอก	เมล็ด	<i>Spondias pinnata</i> (L. f.) Kurz	Spondiatis Pinnatae Semen	๑๐ กรัม*
๕	มะคำดีควาย	ผล	<i>Sapindus trifoliatus</i> L.	Sapindi Trifoliati Fructus	๑๐ กรัม*
๖	ย่านาง	ใบ	<i>Tiliacora triandra</i> (Colebr.) Diels.	Tiliacorae Triandrae Folium	๑๐ กรัม
๗	สะบ้ามอญ	เนื้อใน เมล็ด	<i>Entada phaseoloides</i> (L.) Merr.	Entadae Phaseoloidis Semen	๑๐ กรัม*
๘	สัก	แก่น	<i>Tectona grandis</i> L.f.	Tectonae Grandidis Lignum	๑๐ กรัม*
๙	หมึกหอม	-	Chinese Medicinal Ink	Atramento Seres Medica	๑๐ กรัม
๑๐	หวายตะค้า	เถา	<i>Calamus caesius</i> Blume	Calami Caesii Caulis	๑๐ กรัม*
๑๑	เบี้ยจัน	-	<i>Monetaria moneta</i>	Monetariae Monetae Concha	๓ กรัม*

* น้ำหนักของตัวยาที่ผ่านการเตรียมวัตถุดิบก่อนใช้ปรุงยา

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา

๑. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ พ.ศ. ๒๕๕๖

๒. ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติ บัญชียาจากสมุนไพร

พ.ศ. ๒๕๖๒

๔. สรรพคุณ แก้ไข้ แก้ร้อนในกระหายน้ำ แก้หัด และอีสุกอีใส

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ ชนิดผง

๕.๑.๑ ผู้ใหญ่ กินครั้งละ ๓-๔ ของ ละลายน้ำต้มสุก (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่) วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหารเช้า เย็น

๕.๑.๒ เด็ก อายุ ๖-๑๒ ปี กินครั้งละ ๑-๒ ของ ละลายน้ำต้มสุก (ควรใช้ขณะยังอุ่นอยู่) วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหารเช้า เย็น

*กรณีแก้หัด และอีสุกอีใส ให้ละลายน้ำรากผักชีต้ม เป็นกระสาย

๕.๒ ชนิดแคปซูล

๕.๒.๑ ผู้ใหญ่ กินครั้งละ ๖-๘ แคปซูล วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหารเช้า เย็น

๕.๒.๒ เด็ก อายุ ๖-๑๒ ปี กินครั้งละ ๒-๔ แคปซูล วันละ ๒ ครั้ง ก่อนอาหาร อาหารเช้า เย็น

๖. ข้อห้ามใช้ ไม่มี

๗. คำเตือน ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก

๘. ข้อควรระวัง หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน ๓ วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ไม่มี

๑๐. ขนาดบรรจุ

๑๐.๑ ชนิดผง บรรจุของที่กินความชื้น แล้วบรรจุของลงในกล่อง จำนวนไม่เกิน ๓๐ ของ (น้ำหนักผงยาของละ ๕๐๐ มิลลิกรัม)

๑๐.๒ ชนิดแคปซูล บรรจุในขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว จำนวนไม่เกิน ๑๒๐ แคปซูล หรือบรรจุแผงบลิสเตอร์ไม่เกินแผงละ ๑๐ แคปซูล (น้ำหนักผงยาแคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม)

(๑๙) ยาอำมฤควาที

๑. ชื่อยา ยาอำมฤควาที ชนิดผง

๒. สูตรตำรับ ยามง บรรจุผงยาอำมฤควาที ของละ ๕๐๐ มิลลิกรัม

๒.๑ ตัวยาสาคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละตินของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๗๐ กรัม
๑	ชะเอมเทศ	รากและเหง้า	<i>Glycyrrhiza glabra</i> L.	Glycyrrhizae Grabrae Radix et Rhizoma	๓๕ กรัม
๒	โกฐพุงปลา	ปุ่มหูด	<i>Terminalia chebula</i> Retz.	Terminaliae Chebulae Galla	๗ กรัม
๓	เทียนขาว	ผล	<i>Cuminum cyminum</i> L.	Cumini Cymini Fructus	๗ กรัม
๔	มะขามป้อม	เนื้อผล	<i>Phyllanthus emblica</i> L.	Phyllanthi Emblicae Pericarpium	๗ กรัม
๕	ลูกผักชีลา	ผล	<i>Coriandrum sativum</i> L.	Coriandri Sativi Fructus	๗ กรัม
๖	สมอพิเภก	เนื้อผล	<i>Terminalia bellirica</i> (Gaertn.) Roxb.	Terminaliae Belliricae Pericarpium	๗ กรัม

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา

๑. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ พ.ศ. ๒๕๕๖

๒. ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติ บัญชียาจากสมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒

๔. สรรพคุณ แก้อิ้อ ขับเสมหะ

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ ผู้ใหญ่ กินครั้งละ ๒ ของ ละลายน้ำกระสายยา (ควรดื่มขณะที่ยังอุ่นอยู่) เมื่อมีอาการ

๕.๒ เด็ก อายุ ๖-๑๒ ปี กินครั้งละ ๑ ของ ละลายน้ำกระสายยา (ควรดื่มขณะที่ยังอุ่นอยู่) เมื่อมี

อาการ

๖. ข้อห้ามใช้ ไม่มี

๗. ค่าเตือน ไม่มี

๘. ข้อควรระวัง ไม่ควรใช้น้ำมะนาวแทรกเกลือกับผู้ป่วยที่ต้องจำกัดการใช้เกลือ

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ไม่มี

๑๐. ขนาดบรรจุ บรรจุซองที่กันความชื้น แล้วบรรจุของลงในกล่อง จำนวนไม่เกิน ๓๐ ของ (น้ำหนักผงยาของละ ๕๐๐ มิลลิกรัม)

(๒๐) ยาถ่ายดีเกลือฝรั่ง

๑. ชื่อยา ยาถ่ายดีเกลือฝรั่ง ชนิดแคปซูล

๒. สูตรตำรับ ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุผงยาถ่ายดีเกลือฝรั่ง แคปซูลละ ๕๐๐ มิลลิกรัม

๒.๑ ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละตินของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๑๑๗ กรัม
๑	ดีเกลือฝรั่ง	-	Magnesium sulfate heptahydrate	Magnesii Sulfas	๖๐ กรัม
๒	ยาดำ	ยางจากใบ	<i>Aloe vera</i> (L.) Burm. f. หรือ <i>Aloe ferox</i> Mill.	Aloin Preparata	๑๒ กรัม *
๓	ขี้เหล็ก	ทั้ง ๕	<i>Senna siamea</i> (Lam.) H.S. Irwin & Barneby	Sennae Siamea Omnis V	๓ กรัม
๔	มะกา	ใบ	<i>Bridelia ovata</i> Decne.	Brideliae Ovatae Folium	๓ กรัม
๕	มะขาม	ใบ	<i>Tamarindus indica</i> L.	Tamarindi Indicae Folium	๓ กรัม
๖	ส้มป่อย	ใบ	<i>Acacia concinna</i> (Willd.) DC.	Acaciae Concinnae Folium	๓ กรัม
๗	หญ้าไทร	ทั้งต้น	<i>Leersia hexandra</i> Sw.	Leersiae Hexandrae Herba	๓ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๑๑๗ กรัม
๘	ไผ่ป่า	ใบ	<i>Bambusa bambos</i> (L.) Voss	Bambusae Bambotis Folium	๓ กรัม
๙	คูน	เนื้อในฝัก	<i>Cassia fistula</i> L.	Cassiae Fistulae Pulpa	๓ กรัม
๑๐	ขี้กาแดง	ราก	<i>Trichosanthes tricuspidata</i> (Lour.)	Trichosanthis Tricuspidatae Radix	๓ กรัม
๑๑	ขี้กาขาว	ราก	<i>Gymnopetalum scabrum</i> (Lour.)	Gymnopetalum Scabri Radix	๓ กรัม
๑๒	ตองแตก	ราก	<i>Baliospermum solanifolium</i> (Burm.) Suresh	Baliospermi Solanifolii Radix	๓ กรัม
๑๓	เถาว์วัลย์เปรียง	เถา	<i>Solori scandens</i> (Roxb.) Sirich. & Adema	Solorii Scandenidis Caulis	๓ กรัม
๑๔	หอม	หัว	<i>Allium ascalonicum</i> L.	Allii Ascalonici Bulbus	๓ กรัม
๑๕	ส้มป่อย	ฝัก	<i>Acacia concinna</i> (Willd.) DC.	Acaciae Concinnae Fructus	๓ กรัม
๑๖	สมอไทย	เนื้อผล	<i>Terminalia chebula</i> Retz.	Terminaliae Chebulae Pericarpium	๓ กรัม
๑๗	สมอติง	เนื้อผล	<i>Terminalia citrina</i> (Gaertn.) Roxb. ex Fleming	Terminaliae Citrinae Fructus Pericarpium	๓ กรัม

* น้ำหนักของตัวยาที่ผ่านการเตรียมวัตถุดิบก่อนใช้ปรุงยา

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา

๑. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ พ.ศ. ๒๕๕๖

๒. ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติ บัญชียาจากสมุนไพร

พ.ศ. ๒๕๖๒

๔. สรรพคุณ แก้กท้องผูก

๕. ขนาดและวิธีใช้ ครั้งแรก กิน ๒ แคปซูล วันละ ๑ ครั้ง ก่อนนอน ถ้าไม่ถ่าย วันต่อไป กินเพิ่มเป็น ๓ แคปซูล แต่ไม่เกิน ๕ แคปซูล ต่อวัน (ตามกำลังธาตุหนักเบา)

๖. ข้อห้ามใช้

- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์และเด็ก

- ห้ามใช้ในภาวะทางเดินอาหารอุดตัน (gastrointestinal obstruction/ileus)
- ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่มีภาวะผิดปกติเฉียบพลันที่ทางเดินอาหาร (acute gastro-intestinal conditions)

เช่น คลื่นไส้ อาเจียน

๗. คำเตือน ไม่มี

๘. ข้อควรระวัง

- เนื่องจากเป็นยาถ่ายอย่างแรง ไม่ควรใช้ยานี้ในผู้ป่วยอ่อนเพลียมากหรือมีภาวะขาดน้ำ
- เมื่อถ่ายแล้วให้เว้นอย่างน้อย ๒ วันแล้วจึงใช้ยานี้อีกครั้ง
- ควรระวังการใช้ยาในผู้สูงอายุ และผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของไตหรือตับ (renal/hepatic impairment) เนื่องจากยามีส่วนประกอบของแมกนีเซียม

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ปวดเสียดท้อง

๑๐. ขนาดบรรจุ บรรจุในขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว จำนวนไม่เกิน ๑๒๐ แคปซูล หรือบรรจุแผงบลิสเตอร์ไม่เกินแผงละ ๑๐ แคปซูล (น้ำหนักผงยาแคปซูลละ ๕๐๐ มิลลิกรัม)

(๒๑) ยาหอมทิฟโอสถ

๑. ชื่อยา ยาหอมทิฟโอสถ ชนิดผง

๒. สูตรตำรับ ยามง บรรจุผงยาหอมทิฟโอสถ ของละ ๕๐๐ มิลลิกรัม

๒.๑ ตัวอย่างสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละตินของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๑๔๒ กรัม
๑	กระจับ	เมล็ด	<i>Trapa natans</i> L.	Trapae Natansis Semen	๔ กรัม
๒	กระชาย	เหง้า	<i>Boesenbergia rotunda</i> (L.) Mansf.	Boesenbergiae Rotundae Rhizoma	๔ กรัม
๓	กระดังงา	ดอก	<i>Cananga odorata</i> (Lam.) Hook. f. et Thomson	Canangae Odoratae Flos	๔ กรัม
๔	กฤษณา	แก่นที่มีราลง	<i>Aquilaria crassna</i> Pierre ex Lecomte หรือ <i>Aquilaria malaccensis</i> Lam.	Aquilariae Resinatum Lignum	๔ กรัม
๕	ข่าต้น	แก่น	<i>Cinnamomum illicioides</i> A. Chev.	Cinnamomi Illicioidis Lignum	๔ กรัม
๖	คำไทย	ดอก	<i>Bixa orellana</i> L.	Bixae Orellanae Flos	๔ กรัม
๗	จันทน์ขาว	แก่น	<i>Santalum album</i> L. หรือ <i>Diospyros decandra</i> Lour.	Santali Albi Lignum หรือ Diospyrotis Decandrae Lignum	๔ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๑๔๒ กรัม
๘	จันทน์แดง หรือ ลักจั่น	แก่น (จันทน์ แดง) หรือ แก่นที่มี ราลง (ลักจั่น)	<i>Pterocarpus santalinus</i> L. f. หรือ <i>Dracaena cochinchinensis</i> (Lour.) S. C. Chen	Santali Rubri Lignum หรือ Dracaenae Cochinchinensis Lignum	๔ กรัม
๙	จันทน์เทศ	แก่น	<i>Santalum album</i> L.	Santali Albi Lignum	๔ กรัม
๑๐	จำปา	ดอก	<i>Magnolia champaca</i> (L.) Baill. ex Pierre	Magnoliae Champacae Flos	๔ กรัม
๑๑	ชะลูด	เปลือก เถา	<i>Alyxia reinwardtii</i> Blume	Alyxiae Reinwardtii Cortex	๔ กรัม
๑๒	ชะเอมเทศ	รากและ เหง้า	<i>Glycyrrhiza glabra</i> L.	Glycyrrhizae Grabrae Radix	๔ กรัม
๑๓	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้ม เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Majicis	๔ กรัม
๑๔	บัวจงกลนี	ดอก	<i>Nymphaea pubescens</i> Willd.	Chongkonni Flos	๔ กรัม
๑๕	บัวหลวง	เกสรเพศ ผู้	<i>Nelumbo nucifera</i> Gaertn.	Nelumbinis Stamen	๔ กรัม
๑๖	บุนนาค	ดอก	<i>Mesua ferrea</i> L.	Mesuae Ferreae Flos	๔ กรัม
๑๗	เปราะหอม	เหง้า	<i>Kaempferia galanga</i> L.	Kaempferiae Galangae Rhizoma	๔ กรัม
๑๘	ฝาง	แก่น	<i>Caesalpinia sappan</i> L.	Sappan Lignum	๔ กรัม
๑๙	พิกุล	ดอก	<i>Mimusops elengi</i> L.	Mimusops Elengi Flos	๔ กรัม
๒๐	มะลิ	ดอก	<i>Jasminum sambac</i> (L.) Aiton	Jasmini Sambaci Flos	๔ กรัม
๒๑	ลูกจันทน์	เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Semen	๔ กรัม
๒๒	ว่านน้ำ	เหง้า	<i>Acorus calamus</i> L.	Acori Calami Rhizoma	๔ กรัม
๒๓	สนเทศ	แก่น	<i>Platyclusus orientalis</i> (L.) Franco	Platyclusidi Orientalidis Cortex	๔ กรัม
๒๔	สมุลแว้ง	เปลือก ต้น	<i>Cinnamomum bejolghota</i> (Buch.-Ham.) Sweet	Cinnamomi Bejolghotae Cortex	๔ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๑๔๒ กรัม
๒๕	สารภี	ดอก	<i>Mammea siamensis</i> T. Anderson	Mammeae Siamensis Flos	๔ กรัม
๒๖	สุรามฤต	เถา	<i>Cocculus laurifolius</i> DC.	Cocculi Laurifoli Caulis	๔ กรัม
๒๗	แห้วไทย	ราก	<i>Cyperus esculentus</i> L.	Cyperi Esculenti Radix	๔ กรัม
๒๘	อบเชย	เปลือก ต้น	<i>Cinnamomum iners</i> Reinw. ex Blume	Cinnamomi Cortex	๔ กรัม
๒๙	โกฐกระดูก	ราก	<i>Aucklandia lappae</i> DC.	Aucklandiae Lappae Radix	๒ กรัม
๓๐	โกฐก้านพร้าว	เหง้าและ ราก	<i>Neopicrorhiza scrophulariiflora</i> (Pennell) Hong	Neopicrorhizae Scrophulariiflorae Radix et Rhizoma	๒ กรัม
๓๑	โกฐเขมา	เหง้า	<i>Atractylodes lancea</i> (Thunb.) DC.	Atractylodis Lanceae Rhizoma	๒ กรัม
๓๒	โกฐจุฬาลัมพา	ส่วน เหนือดิน	<i>Artemisia annua</i> L.	Artemisiae Annuae Herba	๒ กรัม
๓๓	โกฐขุภามังสี	รากและ เหง้า	<i>Nardostachys jatamansi</i> (D.Don) DC	Nardostachydis Radix et Rhizoma	๒ กรัม
๓๔	โกฐเชียง	รากแขนง	<i>Angelica sinensis</i> (Oliv.) Diels	Angelicae Sinensis Radix Lateralis	๒ กรัม
๓๕	โกฐหุงปลา	ปุ่มหูด	<i>Terminalia chebula</i> Retz.	Terminaliae Chebulae Galla	๒ กรัม
๓๖	โกฐสอ	ราก	<i>Angelica dahurica</i> (Hoffm.) Benth. & Hook.f. ex Franch. & Sav. var. <i>dahurica</i>	Angelicae Dahuricae Radix	๒ กรัม
๓๗	โกฐหัวบัว	เหง้า	<i>Ligusticum sinense</i> Oliv. cv. <i>Chuanxiong</i>	Chuanxiong Rhizoma	๒ กรัม
๓๘	การบูร	-	Camphor	Camphora	๑ กรัม
๓๙	เทียนเกล็ดหอย	เมล็ด	<i>Plantago ovata</i> Forssk.	Plantaginis Ovatae Semen	๑ กรัม
๔๐	เทียนขาว	ผล	<i>Cuminum cyminum</i> L.	Cumini Cymini Fructus	๑ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๑๔๒ กรัม
๔๑	เทียนข้าวเปลือก	ผล	<i>Foeniculum vulgare</i> Mill.	Foeniculi Dulcis Fructus	๑ กรัม
๔๒	เทียนดำ	เมล็ด	<i>Nigella sativa</i> L.	Nigellae Sativae Semen	๑ กรัม
๔๓	เทียนแดง	เมล็ด	<i>Lepidium sativum</i> L.	Lepidii Sativi Semen	๑ กรัม
๔๔	เทียนตากบ	ผล	<i>Carum carvi</i> L.	Cari Carvi Fructus	๑ กรัม
๔๕	เทียนตาดักแตน	ผล	<i>Anethum graveolens</i> L.	Anethi Graveolens Fructus	๑ กรัม
๔๖	เทียนเขาวพาลี	ผล	<i>Trachyspermum ammi</i> (L.) Sprague	Trachyspermi Ammi Fructus	๑ กรัม
๔๗	เทียนสัตตบุขย์	ผล	<i>Pimpinella anisum</i> L.	Pimpinellae Anisi Fructus	๑ กรัม
๔๘	พิมเสน	-	Borneol	Borneolum	๑ กรัม

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา

๑. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ พ.ศ. ๒๕๕๖

๒. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

๔. สรรพคุณ แก่ลมวิงเวียน

๕. ขนาดและวิธีใช้

กินครั้งละ ๒-๓ ชอง ละลายน้ำกระสายยา เมื่อมีอาการ ทุก ๓-๔ ชั่วโมง ไม่เกินวันละ ๓ ครั้ง
กระสายยาที่ใช้ น้ำดอกไม้หรือน้ำต้มสุก

๖. ข้อห้ามใช้ ไม่มี

๗. คำเตือน ไม่มี

๘. ข้อควรระวัง

- ควรระวังการกินร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelet)

- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้

- ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ไม่มี

๑๐. ขนาดบรรจุ บรรจุของที่กันความชื้น แล้วบรรจุของลงในกล่อง จำนวนไม่เกิน ๓๐ ชอง (น้ำหนักผงยาของละ ๕๐๐ มิลลิกรัม)

(๒๒) ยาประสะกานพลู

๑. ชื่อยา ยาประสะกานพลู ชนิดผง ชนิดแคปซูล

๒. สูตรตำรับ

ยาผง บรรจุมงยาประสะกานพลู ของละ ๑ กรัม

ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุมงยาประสะกานพลู แคปซูลละ ๕๐๐ มิลลิกรัม

๒.๑ ตำรายาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๒๕๐ กรัม
๑.	กานพลู	ดอกตูม ก่อนบาน	<i>Syzygium aromaticum</i> (L.) Merr. & L.M. Perry	Caryophylli Flos	๑๒๕ กรัม
๒.	ชิก	เปลือก ต้น	<i>Albizia lebbek</i> (L.) Roxb.	Albiziae Lebbeck Cortex	๑๐ กรัม
๓.	ขมิ้นชัน	เหง้า	<i>Curcuma longa</i> L.	Curcumae Longae Rhizoma	๘ กรัม
๔.	ข้าวสาร	ราก	<i>Raphistemma</i> <i>pulchellum</i> (Roxb.) Wall.	Raphistemma pulchelli Radix	๘ กรัม
๕.	กฤษณา เนื้อไม้	แก่น ที่มีราลง	<i>Aquilaria crassna</i> Pierre ex Lecomte หรือ <i>Aquilaria malaccensis</i> Lam.	Aquilariae Resinatum Lignum	๘ กรัม
๖.	ลูกจันทน์	เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Semen	๘ กรัม
๗.	กระชาย	เหง้า	<i>Boesenbergia rotunda</i> (L.) Mansf.	Boesenbergiae Rotundae Rhizoma	๔ กรัม
๘.	กระวาน	ผล	<i>Wurfbainia vera</i> (Blackw.) Skornick. & A.D.Poulsen (<i>Amomum</i> <i>krervanh</i> Pierre ex Gagnep)	Wurfbainiae Verae Fructus (Amomi Krervanh Fructus)	๔ กรัม
๙.	กรงเข็ม	ราก	<i>Cissampelos pareira</i> L. var. <i>hirsuta</i> (Buch. ex DC.) Forman	Cissampelotis Paireirae Radix	๔ กรัม
๑๐.	การบูร	-	Camphor	Camphora	๔ กรัม
๑๑.	กำมะถันเหลือง	-	Sulphur	Sulphuris	๔ กรัม
๑๒.	โกฐกระตุก	ราก	<i>Aucklandia lappa</i> Decne	Aucklandiae Lappae Radix	๔ กรัม
๑๓.	โกฐสอ	ราก	<i>Angelica dahurica</i> (Hoffm.) Benth. & Hook.f.	Angelicae Dahuricae Radix	๔ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๒๕๐ กรัม
			ex Franch. & Sav. var. <i>dahurica</i>		
๑๔.	ขี้ไต้	เปลือก ต้น	<i>Terminalia nigrovenulosa</i> Pierre	Terminaliae Nigrovenulosae Cortex	๔ กรัม
๑๕.	แจง	ราก	<i>Maerua siamensis</i> (Kurz) Pax	Maeruae Siamensis Radix	๔ กรัม
๑๖.	เทียนขาว	ผล	<i>Cuminum cyminum</i> L.	Cumini Cymini Fructus	๔ กรัม
๑๗.	เทียนดำ	เมล็ด	<i>Nigella sativa</i> L.	Nigellae Sativae Semen	๔ กรัม
๑๘.	ใบกระวาน	ใบ	<i>Laurus nobilis</i> L.	Lauri Nobilidis Folium	๔ กรัม
๑๙.	เปราะหอม	เหง้า	<i>Kaempferia galanga</i> L.	Kaempferiae Galangae Rhizoma	๔ กรัม
๒๐.	แฝกหอม	ราก	<i>Ophiopogon intermedius</i> D.Don	Ophiopogonis Intermedis Radix	๔ กรัม
๒๑.	เพกา	เปลือก ต้น	<i>Oroxylum indicum</i> (L.) Benth. ex Kurz	Oroxylis Indici Cortex	๔ กรัม
๒๒.	ลูกผักชีลา	ผล	<i>Coriandrum sativum</i> L.	Coriandri Sativi Fructus	๔ กรัม
๒๓.	ว่านน้ำ	เหง้า	<i>Acorus calamus</i> L.	Acori Calami Rhizoma	๔ กรัม
๒๔.	ขิง	เหง้า	<i>Zingiber officinale</i> Roscoe	Zingiberis Officinalis Rhizoma	๓ กรัม
๒๕.	ดีปลี	ข้อผล	<i>Piper retrofractum</i> Vahl	Piperis Retrofracti Fructus	๓ กรัม
๒๖.	เจตมูลเพลิงแดง	ราก	<i>Plumbago indica</i> L.	Plumbagonis Indicae Radix	๒ กรัม
๒๗.	ข้าพลุ	ราก	<i>Piper sarmentosum</i> Roxb.	Piperis Sarmentososi Radix	๒ กรัม
๒๘.	ไพล	เหง้า	<i>Zingiber montanum</i> (J. Koenig) Link ex A Dietr.	Zingiberis Montani Rhizoma	๒ กรัม
๒๙.	สะค้าน	เถา	<i>Piper wallichii</i> (Miq.) Hand.-Mazz.	Piperis Wallichii Caulis	๒ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๒๕๐ กรัม
๓๐.	พริกไทยล่อน	เมล็ดจาก ผลสุก	<i>Piper nigrum</i> L.	Piperis Nigri Semen	๑ กรัม

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา

๑. สูตรตำรับที่ใกล้เคียงตำรับนี้ พบในตำราเวชศึกษา แพทย์ศาสตร์สังเขป เล่ม ๑ พระยาพิศณุประสาท
เวช ร.ศ. ๑๒๗

๒. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ พ.ศ. ๒๕๕๖

๓. ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติ บัญชียาจากสมุนไพร พ.ศ.
๒๕๖๒

๔. สรรพคุณ บรรเทาอาการปวดท้อง จุกเสียด แน่นเฟ้อจากอาหารไม่ย่อย เนื่องจากธาตุไม่ปกติ

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ ชนิดผง กินครั้งละ ๑ ชอง วันละ ๓ ครั้ง หลังอาหาร เมื่อมีอาการ

กระสายยาที่ใช้

- ใช้ไหลเผาไฟให้พอสุก ผนกับน้ำปูนใสเป็นน้ำกระสาย

- หากหาน้ำกระสายไม่ได้ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน

๕.๒ ชนิดแคปซูล กินครั้งละ ๒ แคปซูล วันละ ๓ ครั้ง หลังอาหาร เมื่อมีอาการ

กระสายยาที่ใช้

- ใช้ไหลเผาไฟให้พอสุก ผนกับน้ำปูนใสเป็นน้ำกระสาย

- หากหาน้ำกระสายไม่ได้ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน

๖. ข้อห้ามใช้ ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้มีไข้

๗. คำเตือน ไม่มี

๘. ข้อควรระวัง ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต
เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ไม่มี

๑๐. ขนาดบรรจุ

๑๐.๑ ชนิดผง บรรจุซองที่กันความชื้น แล้วบรรจุซองลงในกล่อง จำนวนไม่เกิน ๓๐ ซอง (น้ำหนัก
ผงยาซองละ ๑ กรัม)

๑๐.๒ ชนิดแคปซูล บรรจุในขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว จำนวนไม่เกิน ๑๒๐ แคปซูล หรือบรรจุ
แผงบลิสเตอร์ไม่เกินแผงละ ๑๐ แคปซูล (น้ำหนักผงยาแคปซูลละ ๕๐๐ มิลลิกรัม)

(๒๓) ยาตรีหอม

๑. ชื่อยา ยาตรีหอม ชนิดผง

๒. สูตรตำรับ ยามง บรรจุมงยาตรีหอม ของละ ๕๐๐ มิลลิกรัม

๒.๑ ตัวยาสำคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๖๓ กรัม
๑	โกฐน้ำเต้า	รากและ เหง้า	<i>Rheum palmatum</i> L. หรือ <i>Rheum officinale</i> Baill. หรือ <i>Rheum</i> <i>tanguticum</i> Maxim. ex Balf.	Rhei Radix et Rhizoma	๒๒ กรัม
๒	สมอไทย	เนื้อผล	<i>Terminalia chebula</i> Retz.	Terminaliae Chebulae Pericarpium	๒๒ กรัม
๓	มะขามป้อม	เนื้อผล	<i>Phyllanthus emblica</i> L.	Phyllanthi Emblicae Pericarpium	๔ กรัม
๔	ลูกผักชีลา	ผล	<i>Coriandrum sativum</i> L.	Coriandri Sativi Fructus	๔ กรัม
๕	สมอเทศ	เนื้อผล	<i>Terminalia chebula</i> Retz.	Terminaliae Chebulae Pericarpium Importa	๔ กรัม
๖	สมอพิเภก	เนื้อผล	<i>Terminalia bellirica</i> (Gaertn.) Roxb.	Terminaliae Belliricae Pericarpium	๔ กรัม
๗	โกฐสอ	ราก	<i>Angelica dahurica</i> (Hoffm.) Benth. & Hookf. ex Franch. & Sav. var. <i>dahurica</i>	Angelicae Dahuricae Radix	๑ กรัม
๘	ชะเอมเทศ	รากและ เหง้า	<i>Glycyrrhiza glabra</i> L.	Glycyrrhizae Grabrae Radix et Rhizoma	๑ กรัม
๙	ลูกขี้ตด	เมล็ด	<i>Trigonella foenum- graecum</i> L.	Trigonellae Semen	๑ กรัม*

* น้ำหนักของตัวยาที่ผ่านการเตรียมวัตถุดิบก่อนใช้ปรุงยา

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา สูตรตำรับนี้ใกล้เคียงกับ

๑. ตำราเวชศึกษา แพทย์ศาสตร์สังเขป เล่ม ๑ พระยาพิศณุประสาทเวช ร.ศ. ๑๒๗

๒. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ พ.ศ. ๒๕๕๖

๔. สรรพคุณ แก้กึ่งท้องผูก ระบายพิษไข้

๕. ขนาดและวิธีใช้ เด็กอายุ ๖-๑๒ เดือน กินครั้งละ ๑-๒ ของ ละครายน้ำสุก (ควรใช้ขณะยังอ่อนอยู่) ก่อน
อาหารเช้า

๖. ข้อห้ามใช้ ไม่มี

๗. คำเตือน ไม่มี

๘. ข้อควรระวัง ไม่มี

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ไม่มี

๑๐. ขนาดบรรจุ บรรจุของที่กันความชื้น แล้วบรรจุของลงในกล่อง จำนวนไม่เกิน ๓๐ ซอง (น้ำหนักผงยา ซองละ ๕๐๐ มิลลิกรัม)

(๒๔) ยาแสงหมึก

๑. ชื่อยา ยาแสงหมึก ชนิดผง

๒. สูตรตำรับ ยาผง บรรจุผงยาแสงหมึก ซองละ ๒๐๐ มิลลิกรัม

๒.๑ ตัวยาสาคัญ

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๔๕ กรัม
๑	กระวาน	ผล	<i>Wurfbainia vera</i> (Blackw.) Skornick. & A.D.Poulsen (<i>Amomum</i> <i>krervanh</i> Pierre ex Gagnep)	Wurfbainiae Verae Fructus (Amomi Krevanh Fructus)	๔ กรัม
๒	กะเพรา	ใบ	<i>Ocimum tenuiflorum</i> L.	Ocimi Tenuiflori Folium	๔ กรัม
๓	กานพลู	ดอกตูม ก่อนบาน	<i>Syzygium aromaticum</i> (L.) Merr. & L.M. Perry	Caryophylli Flos	๔ กรัม
๔	จันทน์ชะมด	แก่น	<i>Mansonia gagei</i> J.R. Drumm. ex Prain	Mansoniae Gagei Lignum	๔ กรัม
๕	จันทน์เทศ	แก่น	<i>Santalum album</i> L.	Santali Albi Lignum	๔ กรัม
๖	ดอกจันทน์	เยื่อหุ้ม เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Majicis	๔ กรัม
๗	พิมเสนต้น	ใบ	<i>Pogostemon cablin</i> (Blanco) Benth.	Pogostemonis Folium	๔ กรัม
๘	ลูกจันทน์	เมล็ด	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicae Semen	๔ กรัม
๙	สันพร้าวหอม	ใบ	<i>Eupatorium fortunei</i> Turcz.	Eupatorii Fortunei Folium	๔ กรัม
๑๐	หมึกหอม	-	Chinese Medicinal Ink	Atramento Seres Medica	๔ กรัม*
๑๑	หอม	หัว	<i>Allium ascalonicum</i> L.	Allii Ascalonici Bulbus	๔ กรัม

ลำดับ	ตัวยา	ส่วนที่ใช้	ชื่อวิทยาศาสตร์ ของพืชที่ให้เครื่องยา	ชื่อละติน ของเครื่องยา	น้ำหนักยา ๕๕ กรัม
๑๒	พิมเสน	-	Borneol	Borneolum	๑ กรัม

* น้ำหนักของตัวยาที่ผ่านการเตรียมวัตถุดิบก่อนใช้ปรุงยา

๒.๒ ส่วนประกอบ ไม่มี

๓. ที่มาของตำรับยา สูตรตำรับนี้ใกล้เคียงกับที่พบใน

๑. คัมภีร์แพทย์แผนโบราณ ขุนโสภิตบรรณลักษณะ เล่ม ๒

๒. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ พ.ศ. ๒๕๕๖

๔. สรรพคุณ แก้ตัวร้อน แก้ท้องขึ้น ปวดท้อง แก้ไอ ขับเสมหะ แก้แผลในปาก แก้ละออง

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ กรณีแก้ตัวร้อน

ใช้กวาดคอ วันละ ๑ ครั้ง หลังจากนั้นรับประทานทุก ๓ ชั่วโมง

เด็กอายุ ๑-๖ เดือน กินครั้งละ ๒ ชอง ละลายน้ำดอกไม้เทศ

เด็กอายุ ๗-๑๒ เดือน กินครั้งละ ๓ ชอง ละลายน้ำดอกไม้เทศ

๕.๒ กรณีแก้ท้องขึ้น ปวดท้อง

ใช้กวาดคอ วันละ ๑ ครั้ง หลังจากนั้นรับประทานทุก ๓ ชั่วโมง

เด็กอายุ ๑-๖ เดือน กินครั้งละ ๒ ชอง ละลายน้ำใบกะเพราต้ม

เด็กอายุ ๗-๑๒ เดือน กินครั้งละ ๓ ชอง ละลายน้ำใบกะเพราต้ม

๕.๓ กรณีแก้ไอ ขับเสมหะ

ใช้กวาดคอ วันละ ๑ ครั้ง หลังจากนั้นรับประทานทุก ๓ ชั่วโมง

เด็กอายุ ๑-๖ เดือน กินครั้งละ ๒ ชอง ละลายน้ำลูกมะแว้งเครือหรือลูกมะแว้งต้น

เด็กอายุ ๗-๑๒ เดือน กินครั้งละ ๓ ชอง ละลายน้ำลูกมะแว้งเครือหรือลูกมะแว้งต้น

๕.๔ กรณีแก้แผลในปาก แก้ละออง

ละลายน้ำลูกเบญจกานีฝนทาในปาก วันละ ๑ ครั้ง

๖. ข้อห้ามใช้ ไม่มี

๗. คำเตือน ไม่มี

๘. ข้อควรระวัง ไม่มี

๙. อาการไม่พึงประสงค์ ไม่มี

๑๐. ขนาดบรรจุ บรรจุของที่กันความชื้น แล้วบรรจุของลงในกล่อง จำนวนไม่เกิน ๓๐ ชอง (น้ำหนักผงยาของละ ๒๐๐ มิลลิกรัม)

๒. ยาพัฒนาจากสมุนไพร

(๑) ยาขมิ้นชัน

๑. ชื่อยา ยาขมิ้นชัน

๒. รูปแบบยา ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุผงยาขมิ้นชันแคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม

๓. ตัวอย่างสำคัญ ผงจากเหง้าขมิ้นชัน ที่มีสารสำคัญ curcuminoids ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ โดยน้ำหนัก (w/w) และน้ำมันระเหยง่ายไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖ โดยปริมาตรต่อน้ำหนัก (v/w)

๓.๑ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Curcuma longa* L.

๓.๒ ส่วนที่ใช้ เหง้า

๔. ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการแน่นจุกเสียด ท้องอืด ท้องเฟ้อ

๕. ขนาดและวิธีใช้

รับประทานครั้งละ ๒-๔ แคปซูล วันละ ๔ ครั้ง หลังอาหารเช้า กลางวัน เย็น และก่อนนอน

๖. ข้อห้ามใช้

ห้ามใช้กับผู้ท้องน้ำตืดอุดตัน หรือผู้ที่ไวต่อยานี้

๗. ข้อควรระวัง

๗.๑ ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยโรคหัวใจในถุงน้ำดี ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์

๗.๒ ควรระวังการใช้กับหญิงตั้งครรภ์ ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์

๗.๓ ควรระวังการใช้กับเด็ก เนื่องจากยังไม่มีข้อมูลด้านประสิทธิผลและความปลอดภัย

๗.๔ ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)

๗.๕ ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาที่กระบวนกรเมแทบอลิซึม ผ่านเอนไซม์ Cytochrome P450 (CYP 450) เนื่องจากสาร curcumin ยับยั้ง CYP 3A4, CYP 1A2 แต่กระตุ้น เอนไซม์ CYP 2A6

๗.๖ ควรระวังการใช้ร่วมกับยารักษาโรคมะเร็งบางชนิด เช่น doxorubicin, chlormethine, cyclophosphamide และ camptothecin เนื่องจาก curcumin อาจมีผลต้านฤทธิ์ยา ดังกล่าว

๘. อาการไม่พึงประสงค์

ผิวหนังอักเสบจากการแพ้

๙. ขนาดบรรจุ

ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุในขวดพลาสติกหรือขวดแก้วไม่เกินขวดละ ๑๒๐ แคปซูล หรือบรรจุแผงบลิสเตอร์ ไม่เกินแผงละ ๑๐ แคปซูล (น้ำหนักผงยาแคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม)

(๒) ยาชุมเห็ดเทศ

๑. ชื่อยา ยาชุมเห็ดเทศ

๒. รูปแบบยา ยาขง บรรจุผงยาชุมเห็ดเทศของละ ๓ กรัม

๓. ตัวอย่างสำคัญ ผงใบชุมเห็ดเทศ ที่มีสารสำคัญ hydroxyanthracene derivatives โดยคำนวณเป็น rhein-8-glucoside ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑.๐ โดยน้ำหนัก (w/w)

๓.๑ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Senna alata* (L.) Roxb. (ชื่อพ้อง *Cassia alata* L.)

๓.๒ ส่วนที่ใช้ ใบ

๔. ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการท้องผูก

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ ยาซง รับประทานครั้งละ ๑ - ๒ ซอง แช่ในน้ำร้อน ๑๒๐-๒๐๐ มิลลิลิตร นาน ๑๐ นาที วันละ ๑ ครั้ง ก่อนนอน

๖. ข้อห้ามใช้

ผู้ป่วยที่มีภาวะทางเดินอาหารอุดตัน (gastrointestinal obstruction) หรือปวดท้องโดยไม่ทราบสาเหตุ

๗. ข้อควรระวัง

๗.๑ ควรระวังการใช้ในเด็กอายุต่ำกว่า ๑๒ ปี หรือผู้ป่วย inflammatory bowel disease

๗.๒ การรับประทานยานี้ในขนาดสูงอาจทำให้เกิดไตอักเสบ (nephritis)

๗.๓ ไม่ควรใช้ยานี้ติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน เพราะจะทำให้ท้องเสีย ซึ่งส่งผลให้มีการสูญเสีย น้ำและเกลือแร่มากเกินไปโดยเฉพาะโพแทสเซียม และทำให้ลำไส้ใหญ่ชินต่อยา ถ้าไม่ใช้ยาจะไม่ถ่าย

๗.๔ ควรระวังการใช้ในหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร

๘. อาการไม่พึงประสงค์

อาจทำให้เกิดอาการปวดมวนท้อง เนื่องจากการบีบตัวของลำไส้ใหญ่

๙. ขนาดบรรจุ

๙.๑ ยาซง บรรจุในซองเยื่อกระดาษของละ ๓ กรัม แล้วบรรจุในภาชนะบรรจุที่กันความชื้น ของละ ๑ ซองเยื่อกระดาษ และบรรจุลงในกล่อง กล่องละไม่เกิน ๑๕ ซอง

(๓) ยามะขามแขก

๑. ชื่อยา ยามะขามแขก

๒. รูปแบบยา

ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุผงยามะขามแขก แคปซูลละ ๔๐๐ มิลลิกรัม

ยาซง บรรจุผงมะขามแขกของละ ๑ กรัม

๓. ตัวยาสำคัญ ผงใบ หรือผงใบและฝักมะขามแขก โดยมีสารสำคัญ hydroxyanthracene glycoside ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒.๕ คำนวณเป็น sennoside B

๓.๑ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Senna alexandrina* Mill.

๓.๒ ส่วนที่ใช้ ใบ ใบและฝัก

๔. ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการท้องผูก

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ ยาแคปซูลชนิดแข็ง รับประทานครั้งละ ๒-๓ แคปซูล วันละ ๑ ครั้ง ก่อนนอน

๕.๒ ยาซง รับประทานครั้งละ ๒ ซอง แช่ในน้ำร้อนประมาณ ๑๒๐-๒๐๐ มิลลิลิตร นาน ๑๐ นาที รับประทานวันละ ๑ ครั้ง ก่อนนอน

๖. ข้อห้ามใช้

ผู้ป่วยที่มีภาวะทางเดินอาหารอุดตัน (gastrointestinal obstruction) หรือปวดท้องโดยไม่ทราบสาเหตุ

๗. ข้อควรระวัง

๗.๑ ควรระวังใช้ยานี้ในเด็กอายุต่ำกว่า ๑๒ ปี หรือในผู้ป่วย inflammatory bowel disease

๗.๒ การรับประทานยานี้ในขนาดสูง อาจทำให้เกิดไตอักเสบ (nephritis)

๗.๓ ไม่ควรใช้ยานี้ติดต่อกันเป็นเวลานาน เพราะจะทำให้ท้องเสีย ซึ่งส่งผลให้มีการสูญเสีย น้ำและเกลือแร่มากเกินไปโดยเฉพาะโพแทสเซียม และการใช้ติดต่อกันเป็นระยะเวลานานจะทำให้ลำไส้ใหญ่ชินต่อยา ถ้าไม่ใช้ยาจะไม่ถ่าย

๗.๔ ควรระวังการใช้ยานี้กับหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร

๘. อาการไม่พึงประสงค์

ปวดมวนท้อง ผื่นคัน

๙. ขนาดบรรจุ

๙.๑ ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุในขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว ไม่เกินขวดละ ๒๕ แคปซูล หรือแผงบลิสเตอร์ ไม่เกิน ๑๐ แคปซูล (น้ำหนักผงยาแคปซูลละ ๔๐๐ มิลลิกรัม)

๙.๒ ยาขง บรรจุในซองเยื่อกระดาษซองละ ๑ กรัม แล้วบรรจุในภาชนะบรรจุที่กันความชื้น ซองละ ๑ ซองเยื่อกระดาษ และบรรจุลงในกล่อง กล่องละไม่เกิน ๑๕ ซอง

(๔) ยามะระขึ้นก

๑. ชื่อยา ยามะระขึ้นก

๒. รูปแบบยา

ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุผงยามะระขึ้นก แคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม

ยาขง บรรจุผงมะระขึ้นก ซองละ ๑ กรัม

๓. ตัวยาสำคัญ ผงจากเนื้อผลแก่ที่ยังไม่สุกของมะระขึ้นก

๓.๑ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Momordica charantia* L.

๓.๒ ส่วนที่ใช้ เนื้อผลแก่ที่ยังไม่สุก

๔. ชื่อป่งใช้

แก้ไข้ แก่ร้อนใน เจริญอาหาร

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ ยาแคปซูลชนิดแข็ง รับประทานครั้งละ ๒-๔ แคปซูล วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน และเย็น

๕.๒ ยาขง รับประทานครั้งละ ๑-๒ ซอง แช่ในน้ำร้อนประมาณ ๑๒๐-๒๐๐ มิลลิลิตร นาน ๑๐ นาที รับประทานวันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหารเช้า กลางวัน และเย็น

๖. ข้อห้ามใช้

ห้ามใช้ในเด็กหรือหญิงให้นมบุตร เนื่องจากมีรายงานว่าทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดลดลงอย่างมากจนเกิดอาการชักได้

๗. ข้อควรระวัง

๗.๑ ไม่แนะนำให้ใช้กับผู้สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก

๗.๒ หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน ๓ วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

๗.๓ ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาลดน้ำตาลในเลือดชนิดรับประทาน (oral hypoglycemic agents) อื่น ๆ หรือร่วมกับการฉีดอินซูลิน เพราะอาจทำให้เกิดการเสริมฤทธิ์กันได้

๗.๔ ควรระวังการใช้ยานี้ในผู้ป่วยโรคตับ เพราะเคยมีรายงานว่าทำให้เกิดตับอักเสบได้

๘. อาการไม่พึงประสงค์

คลื่นไส้ วิงเวียน ซาปลายมือปลายเท้า hypoglycemic coma อาการชักในเด็ก ท้องเดิน ท้องอืด ปวดศีรษะ และอาจเพิ่มระดับเอนไซม์ gamma-glutamyl transferase และ alkaline phosphatase ในเลือดได้

๙. ขนาดบรรจุ

๙.๑ ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุในขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว ไม่เกินขวดละ ๙๐ แคปซูล หรือแผงบลิสเตอร์ ไม่เกิน ๑๐ แคปซูล (น้ำหนักผงยาแคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม)

๙.๒ ยาขง บรรจุในซองเยื่อกระดาษซองละ ๑ กรัม แล้วบรรจุในภาชนะบรรจุที่กันความชื้น ซองละ ๑ ซองเยื่อกระดาษ และบรรจุลงในกล่อง กล่องละไม่เกิน ๑๕ ซอง

(๕) ยาฟ้าทะลายโจร

๑. ชื่อยา ยาฟ้าทะลายโจร

๒. รูปแบบยา ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุผงยาฟ้าทะลายโจรแคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม

๓. ตัวยาสําคัญ ผงจากส่วนเหนือดินของฟ้าทะลายโจร ที่มีสารสำคัญ total lactone โดยคำนวณเป็น andrographolide ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖.๐ โดยน้ำหนัก (w/w) และปริมาณ andrographolide ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑.๐ โดยน้ำหนัก (w/w)

๓.๑ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Andrographis paniculata* (Burm. f.) Wall. ex Nees

๓.๒ ส่วนที่ใช้ ส่วนเหนือดิน

๔. ข้อบ่งใช้

๔.๑ บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือมีเลือดปน หรือ

๔.๒ บรรเทาอาการเจ็บคอ หรือ

๔.๓ บรรเทาอาการของโรคหวัด (common cold) เช่น เจ็บคอ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ รับประทานครั้งละ ๒-๘ แคปซูล วันละ ๔ ครั้ง หลังอาหารเช้า กลางวัน เย็น และก่อนนอน

๕.๒ บรรเทาอาการหวัด เจ็บคอ รับประทานครั้งละ ๖ - ๑๒ แคปซูล วันละ ๔ ครั้ง หลังอาหารเช้า กลางวัน เย็น และก่อนนอน

๖. คำเตือน

๖.๑ ห้ามใช้ในสตรีมีครรภ์ และสตรีให้นมบุตร

๖.๒ ห้ามใช้ในผู้ที่เคยแพ้ฟ้าทะลายโจร เช่น มีผื่น ปากบวม ตาบวม หน้าบวม

๖.๓ หากใช้ยานี้แล้วมีผื่น ปากบวม ตาบวม หน้าบวม ให้หยุดยาทันที และพบแพทย์

๖.๔ หากใช้ติดต่อกันเกิน ๓ วัน แล้วไม่ดีขึ้น หรืออาการรุนแรงขึ้นระหว่างการใช้อย่า ควรหยุดใช้ และพบแพทย์

๖.๕ หากใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจทำให้แขนขามีอาการอ่อนแรง

๗. ขนาดบรรจุ

ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุในขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว ไม่เกินขวดละ ๑๕๐ แคปซูล หรือแผงบลิสเตอร์ ไม่เกิน ๑๐ แคปซูล (น้ำหนักผงยาแคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม)

(๖) ยาชิง

๑. ชื่อยา ยาชิง

๒. รูปแบบยา

ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุผงยาชิงแคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม

ยาซอง บรรจุซองละ ๑ กรัม

๓. ตัวยาสำคัญ ผงจากเหง้าชิง ที่มีน้ำมันหอมระเหย ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒.๐ โดยปริมาตรต่อน้ำหนัก (v/w)

๓.๑ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Zingiber officinale* Rosc.

๓.๒ ส่วนที่ใช้ เหง้าแก่

๔. ข้อบ่งใช้

๔.๑ บรรเทาอาการท้องอืด ขับลม แน่นจุกเสียด หรือ

๔.๒ ป้องกันและบรรเทาอาการคลื่นไส้ อาเจียน ที่มีสาเหตุจากการเมาเรือ

๕. ขนาดและวิธีใช้

๕.๑ บรรเทาอาการท้องอืด ขับลม แน่นจุกเสียด

ยาแคปซูลชนิดแข็ง รับประทานวันละ ๒ - ๔ กรัม โดยแบ่งรับประทานวันละ ๓ ครั้ง หลังอาหาร เข้า กลางวัน และเย็น

ยาซอง รับประทานวันละ ๒ - ๔ กรัม แช่ในน้ำร้อน ๑๒๐ - ๒๐๐ มิลลิลิตร นาน ๑๐ นาที วันละ ๓ ครั้ง หลังอาหาร เข้า กลางวัน และเย็น

๕.๒ ป้องกันและบรรเทาอาการคลื่นไส้ อาเจียน ที่มีสาเหตุจากการเมาเรือ

ยาแคปซูลชนิดแข็ง รับประทานวันละ ๑ - ๒ กรัม ก่อนเดินทาง ๓๐ นาที - ๑ ชั่วโมง หรือเมื่อมีอาการ

ยาซอง รับประทานวันละ ๑ - ๒ กรัม แช่ในน้ำร้อน ๑๒๐ - ๒๐๐ มิลลิลิตร นาน ๑๐ นาที รับประทาน ก่อนเดินทาง ๓๐ นาที - ๑ ชั่วโมง หรือเมื่อมีอาการ

๖. ข้อห้ามใช้

ไม่มี

๗. ข้อควรระวัง

๗.๑ ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)

๗.๒ ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยโรคหัวใจในถุงน้ำดี ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์

๗.๓ ไม่แนะนำให้รับประทานในเด็กอายุต่ำกว่า ๖ ขวบ

๘. อาการไม่พึงประสงค์

อาการแสบร้อนบริเวณทางเดินอาหาร อาการระคายเคืองบริเวณปากและคอ

๙. ขนาดบรรจุ

๙.๑ ยาแคปซูลชนิดแข็ง บรรจุในขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว ไม่เกินขวดละ ๑๒๐ แคปซูล หรือแผงบลิสเตอร์ ไม่เกิน ๑๐ แคปซูล (น้ำหนักผงยาแคปซูลละ ๒๕๐ มิลลิกรัม)

๙.๒ ยาซอง บรรจุซองละ ๑ กรัม แล้วบรรจุในภาชนะบรรจุที่กันความชื้น ของละ ๑ ซองเยื่อกระดาษ และบรรจุลงในกล่อง กล่องละไม่เกินจำนวน ๓๐ ซอง

(๗) ยาว่านทางจระเข้

๑. ชื่อยา ยาว่านทางจระเข้

๒. รูปแบบยา ยาเจล บรรจุจุกแก้วจากवानทางจระเข้ซึ่งเตรียมจากวานสดจากวานทางจระเข้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ โดยน้ำหนัก

๓. ตัวยาสำคัญ วานสดจากวานทางจระเข้

๓.๑ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Aloe vera* (L.) Burm.f.

๓.๒ ส่วนที่ใช้ วานสดจากใบของวานทางจระเข้

๔. ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการแสบร้อนเนื่องจากไฟไหม้ น้ำร้อนลวก

๕. ขนาดและวิธีใช้

ทาบริเวณที่ถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก โดยทาทุก ๓๐ นาที จนหายแสบร้อน หลังจากนั้นทาววันละ ๓ - ๔ ครั้ง

๖. คำเตือน

๖.๑ ไม่ควรใช้ในผู้ที่มีประวัติแพ้วานทางจระเข้ หรือผลิตภัณฑ์ที่ผสมวานทางจระเข้

๖.๒ หากใช้ติดต่อกันเกิน ๓ วัน แล้วไม่ดีขึ้น หรืออาการรุนแรงขึ้นระหว่างการใช้ยา ควรหยุดใช้

และพบแพทย์

๖.๓ อาจทำให้เกิดอาการคัน มีผื่นแดง หรือผื่นแพ้สัมผัสได้ หากมีอาการดังกล่าวให้หยุดใช้ยา

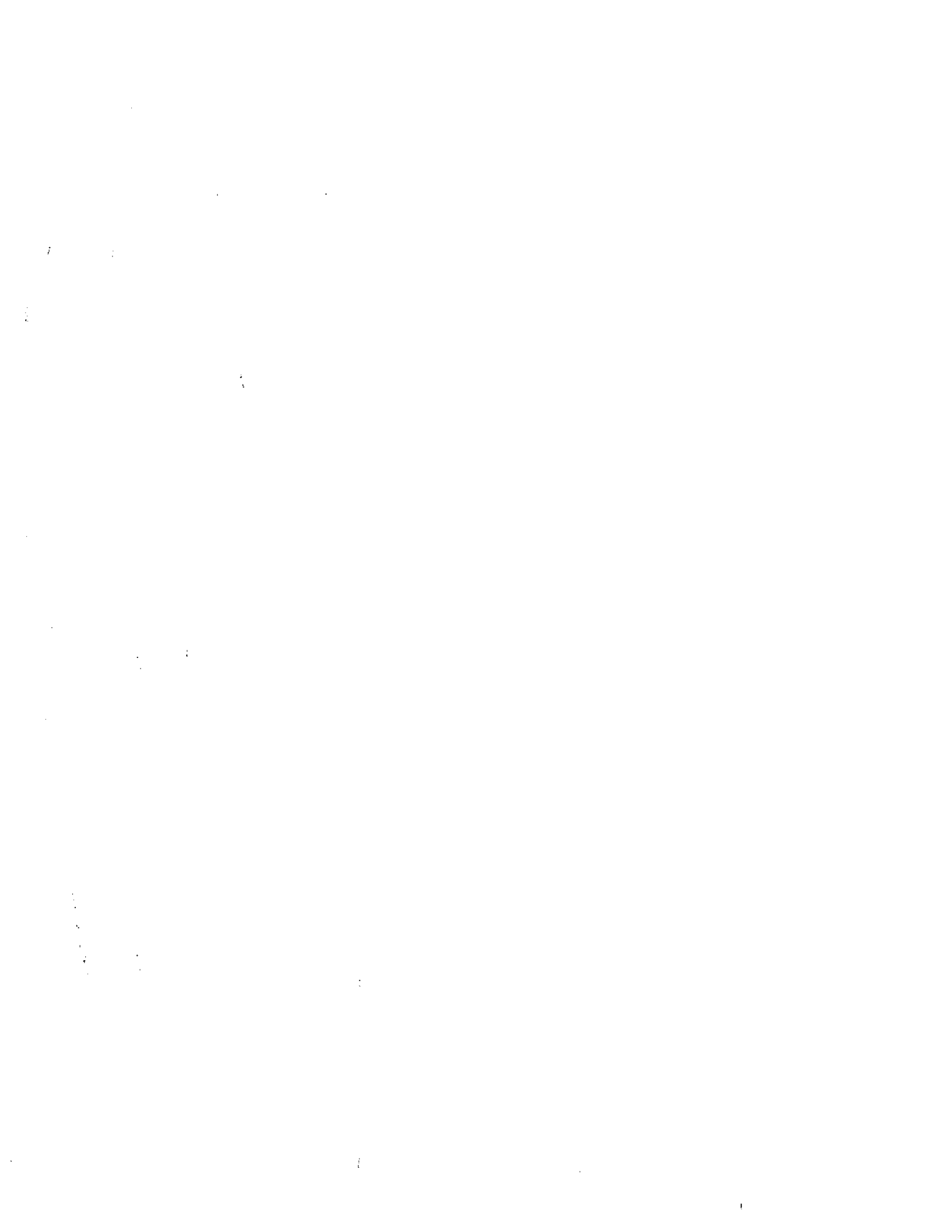
๖.๔ ไม่ควรใช้กับแผลเปิด อักเสบ ติดเชื้อ แผลเบาหวาน

๖.๕ หลังจากการเปิดใช้แล้วให้เก็บไว้ในที่เย็น และไม่เกิน ๑ เดือน

๗. ขนาดบรรจุ

ยาเจล บรรจุในหลอดอะลูมิเนียม หรือหลอดพลาสติก ไม่เกินหลอดละ ๕๐ กรัม

**บัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข
เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป**

บัญชี ๒ รายการสรรพคุณยาจากสมุนไพรที่เป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป

- (๑) ยาขับลม (แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ บำรุงธาตุ)
- (๒) ยาถ่าย หรือยาระบาย
- (๓) ยาแก้ท้องเสีย
- (๔) ยาแก้ไอ
- (๕) ยาแก้ร้อนใน
- (๖) ยาบรรเทาหัด อีสุกอีใส
- (๗) ยาแก้ลมวิงเวียน
- (๘) ยาแก้ไอ ขับเสมหะ
- (๙) ยาแก้เส้นหรือยาบรรเทาอาการปวดเมื่อย (ยาสำหรับใช้รับประทาน)
- (๑๐) ยาทาบรรเทาอาการปวดเมื่อย (ยาสำหรับใช้ภายนอก)
- (๑๑) ยาบรรเทาโรคผิวหนัง
- (๑๒) ยาถ่ายพยาธิตัวกลม
- (๑๓) ยาบรรเทาอาการผื่นคันตามผิวหนัง (ยาสำหรับใช้รับประทาน)
- (๑๔) ยาบรรเทาอาการผื่นคันตามผิวหนัง (ยาสำหรับใช้ภายนอก)
- (๑๕) ยาแก้กลากเกลื้อน (ยาสำหรับใช้ภายนอก)
- (๑๖) ยาแก้หิด (ยาสำหรับใช้ภายนอก)
- (๑๗) ยาบรรเทาฝีแผล (ยาสำหรับใช้ภายนอก)
- (๑๘) ยาทาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก (ยาสำหรับใช้ภายนอก)
- (๑๙) ยาทาบรรเทาอาการแมลงกัดต่อย (ยาสำหรับใช้ภายนอก)
- (๒๐) ยาบรรเทาอาการเจ็บคอ
- (๒๑) ยาทาแก้คันเป็นฝ้า
- (๒๒) ยาทา หรือดมบรรเทาอาการคัดจมูกเนื่องจากหวัด

บัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข
เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป

บัญชี ๓ รายการผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพที่เป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป

๑. กระเทียม

๑. ชื่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร	กระเทียม ชนิดเม็ดหรือชนิดแคปซูล
๑.๑ ชื่อสามัญไทย	กระเทียมหรือกระเทียมโทน
๑.๒ ชื่อสามัญอังกฤษ	Garlic
๑.๓ ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Allium sativum</i> L.
๑.๔ ส่วนที่ใช้	หัวกระเทียม (Bulb)

๒. กรรมวิธีการผลิต

- บดเป็นผง
- บีบหรือกลั่นด้วยไอน้ำเพื่อให้ได้น้ำมัน
- สกัดด้วยน้ำ กรณีมีสารสำคัญต้องระบุเป็นอัลลิอิน (alliin) หรือ อัลลิซิน (allicin)

๓. ข้อความกล่าวอ้างทางสุขภาพ

๓.๑ กรรมวิธีการผลิตบีบหรือกลั่นด้วยไอน้ำเพื่อให้ได้น้ำมัน	- มีส่วนช่วยในการขับลมและลดอาการท้องอืด
๓.๒ กรรมวิธีการผลิตบดเป็นผง บีบหรือกลั่นด้วยไอน้ำเพื่อให้ได้น้ำมัน หรือสกัดด้วยน้ำ	- มีส่วนช่วยคงสภาวะปกติของระดับไขมันหลอดเลือดในผู้ใหญ่

๔. ขนาดและวิธีใช้

รับประทานพร้อมอาหาร วันละ ๒ - ๕ กรัม (คำนวณเป็นน้ำหนักหัวกระเทียมสด) โดยหากระบุสารสำคัญ ต้องมีปริมาณอัลลิอิน (alliin) วันละ ๔ - ๑๒ มิลลิกรัม หรืออัลลิซิน (allicin) วันละ ๒ - ๕ มิลลิกรัม

๕. ข้อห้ามใช้

ไม่มี

๖. คำเตือน

๖.๑ เด็กและสตรีมีครรภ์ไม่ควรรับประทาน
๖.๒ ผู้ที่รับประทานยาต้านการแข็งตัวของเลือดหรือยายับยั้งเอนไซม์โปรตีเอส (Protease inhibitors) ยาลดความดันโลหิตสูง ยาลดน้ำตาลในเลือด ยาหรือผลิตภัณฑ์สุขภาพที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของเลือด เช่น แปะก๊วย ควรปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกรก่อนรับประทาน

๗. ข้อควรระวัง

๗.๑ หลีกเลี่ยงการรับประทานหากมีอาการแพ้
๗.๒ ผู้ที่จะเข้ารับการผ่าตัดให้หยุดรับประทาน และปรึกษาแพทย์ก่อนเข้ารับการผ่าตัด

๘. อาการไม่พึงประสงค์

ระคายเคืองทางเดินอาหาร อาจทำให้เกิดอาการแพ้

๒. บุก

๑. ชื่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร บุก ชนิดแคปซูลหรือชนิดผง

๑.๑ ชื่อสามัญไทย -

๑.๒ ชื่อสามัญอังกฤษ Konjac

๑.๓ ชื่อวิทยาศาสตร์ที่เป็นแหล่งวัตถุดิบ

Amorphophallus brevispathus Gagnep.

Amorphophallus konjac K.Koh

ชื่อพ้อง *Amorphophallus rivieri*

Amorphophallus muelleri Blume

ชื่อพ้อง *Amorphophallus oncophyllus* Prain ex Hook.f.

๑.๔ ส่วนที่ใช้ หัวบุก (Tuber)

๒. กรรมวิธีการผลิต

- บดเป็นผง

- สกัดด้วยน้ำ

๓. ข้อความกล่าวอ้างทางสุขภาพ

๓.๑ มีส่วนช่วยในการลดน้ำหนักในผู้ที่จำกัดการบริโภคอาหารพลังงานต่ำ

๓.๒ การรับประทานอย่างสม่ำเสมอ มีส่วนช่วยคงค่าปกติของระดับไขมันในเลือด ในผู้ใหญ่สุขภาพดี

๔. ขนาดและวิธีใช้

คำนวณขนาดและวิธีใช้เป็นปริมาณสารสำคัญกลูโคแมนแนน ดังนี้

๔.๑ ขนาดการใช้สำหรับการมีส่วนช่วยในการลดน้ำหนักในผู้ที่จำกัดการบริโภคอาหารพลังงานต่ำ

ชนิดแคปซูล

รับประทานกลูโคแมนแนนครั้งละ ๑ กรัม ร่วมกับน้ำเปล่าอย่างน้อย ๒๔๐ มิลลิลิตร วันละ ๓ ครั้ง ก่อน

อาหาร ๓๐ นาที - ๑ ชั่วโมง

ชนิดผง

รับประทานกลูโคแมนแนนครั้งละ ๑ กรัม ผสมน้ำอย่างน้อย ๒๔๐ มิลลิลิตร วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร

๓๐ นาที - ๑ ชั่วโมง

๔.๒ ขนาดสำหรับมีส่วนช่วยคงค่าปกติของระดับไขมันในเลือด ในผู้ใหญ่สุขภาพดี

ชนิดแคปซูล

รับประทานกลูโคแมนแนนอย่างน้อยวันละ ๔ กรัม ร่วมกับน้ำเปล่าอย่างน้อย ๒๔๐ มิลลิลิตร โดยแบ่ง

รับประทาน วันละ ๑ - ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร ๓๐ นาที - ๑ ชั่วโมง

ชนิดผง

รับประทานกลูโคแมนแนนอย่างน้อยวันละ ๔ กรัม ผสมน้ำอย่างน้อย ๒๔๐ มิลลิลิตร โดยแบ่ง

รับประทาน วันละ ๑ - ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร ๓๐ นาที - ๑ ชั่วโมง

๕. ข้อห้ามใช้

ห้ามใช้ในผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการกลืน

๖. คำเตือน

๖.๑ ควรรับประทานห่างจากยา อย่างน้อย ๒ ชั่วโมง และไม่ควรรับประทานก่อนนอน

๖.๒ หญิงให้นมบุตร ผู้ป่วยเบาหวานควรปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกรก่อนรับประทาน

๖.๓ เด็กและสตรีมีครรภ์ไม่ควรรับประทาน

๗. ข้อควรระวัง

๗.๑ หากต้องการรับประทานติดต่อกันนานกว่า ๘ สัปดาห์ ควรปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกร

๗.๒ ควรปรึกษาแพทย์ทันที หากมีอาการเจ็บหน้าอก อาเจียน กลืนหรือหายใจลำบากหลังรับประทานผลิตภัณฑ์

๘. อาการไม่พึงประสงค์

ถ่ายเหลว ท้องอืด ท้องเสีย ไม่สบายท้อง

๓. ขมิ้นชัน

๑. ชื่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร ขมิ้นชัน ชนิดเม็ดหรือชนิดแคปซูล
- ๑.๑ ชื่อสามัญไทย ขมิ้นชัน
- ๑.๒ ชื่อสามัญอังกฤษ Turmeric
- ๑.๓ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Curcuma longa* L.
ชื่อพ้อง *Curcuma domestica* Valetton
- ๑.๔ ส่วนที่ใช้ เหง้า

๒. กรรมวิธีการผลิต

บดเป็นผง

๓. ข้อความกล่าวอ้างทางสุขภาพ

มีส่วนช่วยลดอาการที่เกิดจากสภาวะอาหารไม่ย่อย

๔. ขนาดและวิธีใช้

รับประทานวันละไม่เกิน ๒ กรัมต่อวัน (คำนวณเป็นน้ำหนักเหง้าขมิ้นแห้ง)

๕. ข้อห้ามใช้

ห้ามใช้กับผู้ที่ท่อน้ำดีอุดตัน หรือผู้ที่ไวต่อขมิ้นชัน

๖. คำเตือน

เด็กและสตรีมีครรภ์ไม่ควรรับประทาน

๗. ข้อควรระวัง

๗.๑ ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยโรคนี้วในถุงน้ำดี ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์

๗.๒ ควรระวังการใช้ขมิ้นชันร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)

๗.๓ ควรระวังการใช้ขมิ้นชันร่วมกับยาที่กระบวนการเมแทบอลิซึม ผ่านเอนไซม์ Cytochrome P450 (CYP 450) เนื่องจากสาร curcumin ยับยั้ง CYP 3A4, CYP 1A2 แต่กระตุ้น เอนไซม์ CYP 2A6

๗.๔ ควรระวังการใช้ขมิ้นชันร่วมกับยารักษาโรคมะเร็งบางชนิด เช่น doxorubicin, chlormethine, cyclophosphamide และ camptothecin เนื่องจาก curcumin อาจมีผลต้านฤทธิ์ยาดังกล่าว

๘. อาการไม่พึงประสงค์

ผิวหนังอักเสบจากการแพ้

๔. ขิง

๑. ชื่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร ขิง ชนิดเม็ดหรือชนิดแคปซูลหรือชนิดผง
  - ๑.๑ ชื่อสามัญไทย ขิง
  - ๑.๒ ชื่อสามัญอังกฤษ Ginger
  - ๑.๓ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Zingiber officinale* Roscoe
  - ๑.๔ ส่วนที่ใช้ เหง้า
๒. กรรมวิธีการผลิต
บดเป็นผง
๓. ข้อความกล่าวอ้างทางสุขภาพ
มีส่วนช่วยลดอาการที่เกิดจากสภาวะอาหารไม่ย่อย
๔. ขนาดและวิธีใช้
รับประทานวันละ ๐.๓ - ๓ กรัม (คำนวณเป็นเหง้าแห้ง)
๕. ข้อห้ามใช้
ไม่มี
๖. คำเตือน
เด็กและสตรีมีครรภ์ไม่ควรรับประทาน
๗. ข้อควรระวัง
  - ๗.๑ ควรระวังการใช้ผลิตภัณฑ์นี้ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
  - ๗.๒ ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยโรคนี้ในถุงน้ำดี ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์
๘. อาการไม่พึงประสงค์
อาการแสบร้อนบริเวณทางเดินอาหาร อาการระคายเคืองบริเวณปากและคอ

๕. แครอท

๑. ชื่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร แครอท ชนิดเม็ดหรือชนิดแคปซูล
  - ๑.๑ ชื่อสามัญไทย -
  - ๑.๒ ชื่อสามัญอังกฤษ Carrot
  - ๑.๓ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Daucus carota* L. subsp. *sativus*
  - ๑.๔ ส่วนที่ใช้ ราก
๒. กรรมวิธีการผลิต
  - สกัดด้วยน้ำ โดยมีสารสำคัญเบต้า-แคโรทีน (Beta-carotene)
  - สกัดด้วยน้ำและเอทานอล โดยมีสารสำคัญเบต้า-แคโรทีน (Beta-carotene)
๓. ข้อความกล่าวอ้างทางสุขภาพ
  - ๓.๑ เป็นแหล่งสารตั้งต้นของวิตามินเอในร่างกาย ที่ช่วยบำรุงรักษาสุขภาพ
  - ๓.๒ เป็นแหล่งสารตั้งต้นของวิตามินเอในร่างกาย ที่มีส่วนช่วยพัฒนาและคงสภาพปกติของการมองเห็นตอนกลางวัน
  - ๓.๓ เป็นแหล่งสารตั้งต้นของวิตามินเอในร่างกาย ที่มีส่วนช่วยคงสภาพปกติของการมองเห็น ผิว เนื้อเยื่อและ

การทำงานของระบบภูมิคุ้มกัน

๔. ขนาดและวิธีใช้

ปริมาณเบต้า-แคโรทีน (Beta-carotene) วันละ ๓๙๐ - ๔,๘๐๐ ไมโครกรัม

๕. ข้อห้ามใช้

ไม่มี

๖. คำเตือน

เด็กและสตรีมีครรภ์ไม่ควรรับประทาน

๗. ข้อควรระวัง

ควรระวังการใช้ในผู้ที่ใชยาอนุพันธ์ของวิตามินเอ เนื่องจากอาจเกิดภาวะวิตามินเอมากเกินไป

๘. อาการไม่พึงประสงค์

ยังไม่มีรายงาน

๖. ซิตรัสไปโอเฟลวานอยด์

๑. ชื่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร   ซิตรัสไปโอเฟลวานอยด์ ชนิดเม็ดหรือชนิดแคปซูล

๑.๑ ชื่อสามัญไทย   -

๑.๒ ชื่อสามัญอังกฤษ   Citrus bioflavonoids

๑.๓ ชื่อวิทยาศาสตร์ของแหล่งวัตถุดิบ   *Citrus aurantiifolia*
Citrus limon
Citrus hystrix DC.

๑.๔ ส่วนที่ใช้   ผล

๒. กรรมวิธีการผลิต

สกัดด้วยน้ำ

๓. ข้อความกล่าวอ้างทางสุขภาพ

เป็นแหล่งของสารต้านอนุมูลอิสระ

๔. ขนาดและวิธีใช้

ปริมาณซิตรัส ไปโอเฟลวานอยด์ ไม่เกินวันละ ๖๐๐ มิลลิกรัม และมีปริมาณเฮสเพอริดีน ไม่เกิน ๒๐ มิลลิกรัมต่อวัน

๕. ข้อห้ามใช้

ไม่มี

๖. คำเตือน

๖.๑ เด็กและสตรีมีครรภ์ไม่ควรรับประทาน

๖.๒ ผู้ที่ได้รับยารักษาโรค หากต้องการรับประทานผลิตภัณฑ์ซิตรัส ไปโอเฟลวานอยด์ ขนาดตั้งแต่ ๕๐ มิลลิกรัมต่อวันขึ้นไป ต้องปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกรก่อนรับประทาน เนื่องจากซิตรัสไปโอเฟลวานอยด์ อาจทำให้ประสิทธิภาพการรักษาลดลง

๗. ข้อควรระวัง

ไม่มี

๘. อาการไม่พึงประสงค์
ยังไม่มีรายงาน

๗. ถั่วเหลือง

๑. ชื่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร   ถั่วเหลือง ชนิดเมล็ดหรือชนิดแคปซูล
  - ๑.๑ ชื่อสามัญไทย   ถั่วเหลือง
  - ๑.๒ ชื่อสามัญอังกฤษ   Soybean
  - ๑.๓ ชื่อวิทยาศาสตร์   *Glycine max* (L.) Merr.
  - ๑.๔ ส่วนที่ใช้   เมล็ด
๒. กรรมวิธีการผลิต
บดเป็นผง โดยต้องมีกรรมวิธีผ่านความร้อน
๓. ข้อความกล่าวอ้างทางสุขภาพ
  - ๓.๑ เป็นแหล่งของโปรตีนที่ช่วยบำรุงรักษาสุขภาพ
  - ๓.๒ เป็นแหล่งของโปรตีนที่ช่วยเสริมสร้างและซ่อมแซมเนื้อเยื่อ
  - ๓.๓ เป็นแหล่งของกรดอะมิโนที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์โปรตีนในกล้ามเนื้อ
  - ๓.๔ เป็นแหล่งของกรดอะมิโนจำเป็นที่ช่วยบำรุงรักษาสุขภาพ
๔. ขนาดและวิธีใช้
รับประทาน วันละ ๗.๕ - ๘ กรัม
๕. ข้อห้ามใช้
ห้ามใช้ในผู้ที่แพ้โปรตีน
๖. คำเตือน
เด็กและสตรีมีครรภ์ไม่ควรรับประทาน
๗. ข้อควรระวัง
ไม่มี
๘. อาการไม่พึงประสงค์
ยังไม่มีรายงาน

๘. เทียนเกล็ดหอย

๑. ชื่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร   เทียนเกล็ดหอย ชนิดขง
  - ๑.๑ ชื่อสามัญไทย   เทียนเกล็ดหอย
  - ๑.๒ ชื่อสามัญอังกฤษ   Psyllium
  - ๑.๓ ชื่อวิทยาศาสตร์   *Plantago ovata* Forssk.
  - ๑.๔ ส่วนที่ใช้   เมล็ดหรือเยื่อหุ้มเมล็ด
๒. กรรมวิธีการผลิต
บดเป็นผง
๓. ข้อความกล่าวอ้างทางสุขภาพ
  - ๓.๑ เพิ่มกากใยอาหารที่อาจส่งผลให้ช่วยในการขับถ่าย

๓.๒ มีส่วนช่วยส่งเสริมการเคลื่อนไหวของลำไส้ โดยการเพิ่มมวลและปริมาณน้ำ

๔. ขนาดและวิธีใช้

รับประทานวันละ ๒.๕ - ๗ กรัม (คำนวณเป็นเมล็ดหรือเยื่อหุ้มเมล็ด) โดย ๑ กรัม ผสมน้ำ ๒๕๐ มิลลิลิตร คนให้เข้ากันและดื่มทันที

๕. ข้อห้ามใช้

๕.๑ ห้ามใช้ในผู้ที่มีภาวะกลืนลำบาก

๕.๒ ห้ามใช้ในผู้ป่วยเบาหวานที่มีปัญหาในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด

๕.๓ ห้ามใช้ในผู้ที่เคยรับประทานยาระบายหรือผลิตภัณฑ์ที่ช่วยในการขับถ่ายแล้วทำให้ระบบขับถ่าย อุดจาระกิดปกติอย่างทันทีโดยมีอาการมากกว่า ๒ สัปดาห์ หรือมีอาการเลือดออกทางทวารหนักโดยไม่ทราบสาเหตุ หรือไม่ถ่ายเมื่อใช้ยาระบายชนิดอื่น

๖. คำเตือน

๖.๑ เด็กและสตรีมีครรภ์ไม่ควรรับประทาน

๖.๒ ผู้ที่มีอาการปวดท้อง คลื่นไส้ อาเจียน หรือเป็นไข้ ควรปรึกษาแพทย์ก่อนรับประทาน

๖.๓ รับประทานห่างจากยาหรือผลิตภัณฑ์สุขภาพอื่นอย่างน้อย ๒-๓ ชั่วโมง

๖.๔ ไม่ควรรับประทานก่อนนอน

๗. ข้อควรระวัง

๗.๑ หยุดรับประทานหากมีอาการแพ้

๗.๒ ควรดื่มน้ำตามมากๆ หลังรับประทาน เพื่อป้องกันลำไส้อุดตัน

๗.๓ ควรปรึกษาแพทย์ทันที หากมีอาการเจ็บหน้าอก อาเจียน กลืนหรือหายใจลำบากหลังรับประทาน ผลิตภัณฑ์

๗.๔ ถ้ามีอาการปวดท้องภายใน ๒๔ ชั่วโมง หลังจากการรับประทาน ให้หยุดใช้และปรึกษาแพทย์

๘. อาการไม่พึงประสงค์

๘.๑ อาจทำให้เกิดลมในกระเพาะอาหาร หรือมีอาการท้องอืด

๘.๒ อาจเกิดอาการแพ้จากการสัมผัสหรือสูดดม

๙. พริกไทย

๑. ชื่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร พริกไทย ชนิดเม็ดหรือชนิดแคปซูล

๑.๑ ชื่อสามัญไทย พริกไทย

๑.๒ ชื่อสามัญอังกฤษ Pepper/black pepper

๑.๓ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Piper nigrum* L.

๑.๔ ส่วนที่ใช้ ผล

๒. กรรมวิธีการผลิต

บดเป็นผง

๓. ข้อความกล่าวอ้างทางสุขภาพ

มีส่วนช่วยในการย่อยอาหาร

๔. ขนาดและวิธีใช้

รับประทานวันละ ๒๕๐ - ๔๒๐ มิลลิกรัม (คำนวณเป็นผลแห้ง) และต้องมีปริมาณพิเพอริน (piperine) ไม่น้อยกว่า ๕ มิลลิกรัมต่อวัน

๕. ข้อห้ามใช้

ไม่มี

๖. คำเตือน

๖.๑ เด็กและสตรีมีครรภ์ไม่ควรรับประทาน

๖.๒ หญิงให้นมบุตรควรปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกรก่อนรับประทาน

๖.๓ หากต้องการรับประทานผลิตภัณฑ์พริกไทยร่วมกับยาหรือผลิตภัณฑ์สุขภาพอื่น ควรปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกรก่อนรับประทาน เนื่องจากพริกไทยอาจทำให้ประสิทธิภาพการรักษาลดลง

๗. ข้อควรระวัง

๗.๑ หากต้องการใช้ผลิตภัณฑ์ติดต่อกันนานกว่า ๑๒ สัปดาห์ ควรปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกร

๘. อาการไม่พึงประสงค์

ไม่สบายท้องหรือมีอาการผิดปกติของระบบทางเดินอาหาร

๑๐. พริก

๑. ชื่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร พริก ชนิดเม็ดหรือชนิดแคปซูล

๑.๑ ชื่อสามัญไทย พริก

๑.๒ ชื่อสามัญอังกฤษ Chili, peppers

๑.๓ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Capsicum annuum* L.

๑.๔ ส่วนที่ใช้ ผล

๒. กรรมวิธีการผลิต

- บดเป็นผง

- สกัดด้วยน้ำ

๓. ข้อความกล่าวอ้างทางสุขภาพ

๓.๑ มีส่วนช่วยในการย่อยอาหาร

๓.๒ มีส่วนช่วยส่งเสริมระบบไหลเวียนโลหิต

๔. ขนาดและวิธีใช้

รับประทานวันละ ๑๕ - ๓๖๐ มิลลิกรัม (คำนวณเป็นผลแห้ง) และปริมาณแคปไซซิน ไม่น้อยกว่า ๑๕ มิลลิกรัมต่อวัน

๕. ข้อห้ามใช้

เด็กห้ามรับประทาน

๖. คำเตือน

๖.๑ สตรีมีครรภ์ไม่ควรรับประทาน

๖.๒ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีแผลในกระเพาะอาหารหรือมีการอักเสบ ควรปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกรก่อนรับประทาน

๗. ข้อควรระวัง

ไม่มี

๘. อาการไม่พึงประสงค์

อาจเกิดการระคายเคืองกระเพาะอาหาร

๑๑. เห็ดหลินจือ

๑. ชื่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร เห็ดหลินจือ ชนิดเม็ดหรือชนิดแคปซูล
- ๑.๑ ชื่อสามัญไทย เห็ดหลินจือ
- ๑.๒ ชื่อสามัญอังกฤษ Reishi mushroom
- ๑.๓ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ganoderma lucidum* (Curtis) P. Karst.
- ๑.๔ ส่วนที่ใช้ ดอกเห็ด

๒. กรรมวิธีการผลิต

- สกัดด้วยเอทานอล โดยมีสารสำคัญพอลิแซ็กคาไรด์ ร้อยละ ๔๐
- สกัดด้วยน้ำและเอทานอล โดยมีสารสำคัญพอลิแซ็กคาไรด์ ร้อยละ ๔๐

๓. ข้อความกล่าวอ้างทางสุขภาพ

- ๓.๑ มีส่วนช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน
- ๓.๒ มีส่วนช่วยลดอาการอ่อนเพลียที่มีสาเหตุจากภาวะเครียด

๔. ขนาดและวิธีใช้

รับประทานพร้อมอาหาร วันละไม่เกิน ๑.๕ - ๒ กรัม (คำนวณเป็นดอกเห็ดแห้ง)

๕. ข้อห้ามใช้

ไม่มี

๖. คำเตือน

- ๖.๑ เด็ก สตรีมีครรภ์ และหญิงให้นมบุตรไม่ควรรับประทาน

๗. ข้อควรระวัง

- ๗.๑ หยุดรับประทานหากมีอาการแพ้

๘. อาการไม่พึงประสงค์

ผู้ที่รับประทานติดต่อกันเป็นระยะเวลาานาน ๓ - ๖ เดือน อาจทำให้เกิดอาการปากแห้ง จมูกและคอแห้งคัน ท้องเสีย มีนิ่ว ปวดศีรษะ เลือดกำเดาไหล ไม่สบายท้อง หรือมีเลือดปนออกมากับอุจจาระ

๑๒. เห็ดหอม

๑. ชื่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร เห็ดหอม ชนิดเม็ดหรือชนิดแคปซูล
- ๑.๑ ชื่อสามัญไทย เห็ดหอม
- ๑.๒ ชื่อสามัญอังกฤษ Shiitake
- ๑.๓ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Lentinula edodes* (Berk.) Pegler
- ๑.๔ ส่วนที่ใช้ ดอกเห็ด

๒. กรรมวิธีการผลิต

- บดเป็นผง
- สกัดด้วยเอทานอล กรณีระบุสารสำคัญต้องมีพอลิแซ็กคาไรด์ ร้อยละ ๔๐

๓. ข้อความกล่าวอ้างทางสุขภาพ

มีส่วนช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน

๔. ขนาดและวิธีใช้

รับประทานวันละ ๑.๖ - ๒ กรัม (คำนวณเป็นดอกเห็ดแห้ง)

๕. ข้อห้ามใช้

ไม่มี

๖. คำเตือน

๖.๑ เด็กและสตรีมีครรภ์ไม่ควรรับประทาน

๖.๒ ผู้ที่ให้นมบุตร ผู้ที่รับประทานยาต้านการแข็งตัวของเลือด ควรปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกรก่อนรับประทาน

๗. ข้อควรระวัง

๗.๑ หยุดรับประทานหากมีอาการแพ้

๘. อาการไม่พึงประสงค์

ยังไม่มีรายงาน

บัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข
เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไป

บัญชี ๔ ข้อความที่ประสงค์จะกล่าวอ้างทางสุขภาพที่จะอนุญาตให้กล่าวอ้างสำหรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรขายทั่วไปประเภทผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ

๑. ระบบผิวหนังที่ปกคลุมร่างกาย (Integumentary system)
  - เป็นแหล่งสารตั้งต้นของวิตามินเอในร่างกาย ที่มีส่วนช่วยคงสภาพปกติ ผิว เนื้อเยื่อ
๒. ระบบกล้ามเนื้อและกระดูก (Musculoskeletal system)
  - เป็นแหล่งของกรดอะมิโนที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์โปรตีนในกล้ามเนื้อ
  - เป็นแหล่งของโปรตีนที่ช่วยเสริมสร้างและซ่อมแซมเนื้อเยื่อ
๓. ระบบประสาท (Nervous system)
  - มีส่วนช่วยเสริมสร้างความจำในผู้ใหญ่สุขภาพดี
  - เป็นสารตั้งต้นของวิตามินเอในร่างกาย ที่มีส่วนช่วยพัฒนาและคงสภาพปกติของการมองเห็นตอนกลางคืน
  - เป็นแหล่งสารตั้งต้นของวิตามินเอในร่างกาย ที่มีส่วนช่วยคงสภาพปกติของการมองเห็น
  - มีส่วนช่วยผ่อนคลายและช่วยการนอนหลับ
๔. ระบบขับถ่าย (Excretory system)
  - เพิ่มกากใยอาหารที่อาจส่งผลให้ช่วยในการขับถ่าย
  - มีส่วนช่วยส่งเสริมการเคลื่อนไหวของลำไส้ โดยการเพิ่มมวลและปริมาณน้ำ
๕. ระบบไหลเวียนโลหิต (Circulatory system)
  - มีส่วนช่วยส่งเสริมระบบไหลเวียนโลหิต
  - มีส่วนช่วยคงสภาวะปกติของระดับไขมันหลอดเลือดในผู้ใหญ่
  - การรับประทานอย่างสม่ำเสมอ มีส่วนช่วยคงค่าปกติของระดับไขมันในเลือด ในผู้ใหญ่สุขภาพดี
๖. ระบบย่อยอาหาร (Digestive system)
  - มีส่วนช่วยในการขับลมและลดอาการท้องอืด
  - มีส่วนช่วยลดอาการที่เกิดจากสภาวะอาหารไม่ย่อย
  - มีส่วนช่วยเพิ่มความอยากอาหาร
  - มีส่วนช่วยส่งเสริมและคงสภาพปกติของระบบย่อยอาหาร
  - มีส่วนช่วยในการย่อยอาหาร

- มีส่วนช่วยลดอาการที่เกิดจากสภาวะอาหารไม่ย่อย
- มีส่วนช่วยเพิ่มการเจริญเติบโตของจุลินทรีย์ที่มีคุณภาพในลำไส้และทางเดินอาหาร
- มีส่วนช่วยในการลดน้ำหนักในผู้ที่จำกัดการบริโภคอาหารพลังงาน

๗. ระบบภูมิคุ้มกัน (Immune system)

- เป็นแหล่งสารตั้งต้นของวิตามินเอในร่างกาย ที่มีส่วนช่วยการทำงานของระบบภูมิคุ้มกัน
- มีส่วนช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน
- เป็นแหล่งของพอลิแซ็กคาไรด์ที่เกี่ยวข้องกับการกระตุ้นภูมิคุ้มกัน

๘. ช่วยส่งเสริมสุขภาพโดยทั่วไป

- เป็นแหล่งของโปรตีนที่ช่วยบำรุงรักษาสุขภาพ
- เป็นแหล่งของกรดอะมิโนจำเป็นที่บำรุงรักษาสุขภาพ
- เป็นแหล่งของกรดไขมันจำเป็นที่ช่วยบำรุงรักษาสุขภาพ
- เป็นแหล่งของกรดไขมันโอเมก้า ๖ ที่ช่วยบำรุงรักษาสุขภาพ
- เป็นแหล่งของกรดไขมันไลโนเลอิกที่ช่วยบำรุงรักษาสุขภาพ
- เป็นแหล่งของใยอาหารที่ช่วยบำรุงรักษาสุขภาพ
- เป็นแหล่งของกรดไขมันแอลฟาไลโนเลนิกที่ช่วยบำรุงรักษาสุขภาพ
- เป็นแหล่งของธาตุเหล็กที่ช่วยบำรุงรักษาสุขภาพ
- เป็นสารตั้งต้นของวิตามินเอในร่างกายที่ช่วยบำรุงรักษาสุขภาพ
- มีส่วนช่วยบำรุงรักษาสุขภาพ
- ช่วยลดอาการอ่อนเพลีย
- มีส่วนช่วยลดอาการอ่อนเพลียที่มีสาเหตุจากภาวะเครียด
- เบต้าแคโรทีนช่วยต่อต้านอนุมูลอิสระ
- เป็นแหล่งของสารต้านอนุมูลอิสระ